

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne izvenredne nedelje in praznika. — Inerati do 50 peti vrst & Din 2, do 100 vrst & Din 2.50, od 100 do 300 vrst & Din 3, večji inerati peti vrst Din 4.— Popust po dogovoru, inerati davek posebej. — Slovenski Narod velja mesečno v Jugoslaviji Din 14.—, za inozemstvo Din 25.—, Rokopis se ne vrača.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO
LJUBLJANA, Knafljeva ulica št. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Pedrušnice: MARIBOR, Grajski trg št. 7 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Stronmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101. SLOVENJ GRADEC, Slomákov trg št. 5. — Poština branilnica v Ljubljani št. 10.351.

Zelo napet vojni položaj

Silne letalske operacije med Anglijo in Nemčijo — Grki prodirajo proti Beratu

Včeraj so Angleži izvedli največji dnevni letalski napad na nemške objekte po bojih v Flandriji, ponoči pa so tretjič bombardirali Brest v zasedeni Franciji — Nemci so preteklo noč ponovili napad na Anglijo ter močno poškodovali neko mesto — Angleški bombniki nad Sicilijo

London, 11. jan. jan. s. (Reuter) Informacijska služba letalskega ministrstva objavlja podrobne podatke o velikem angleškem letalskem napadu, ki je bil včeraj ponoči izveden nad Calaisom in okolico.

Uradno poročilo javlja, da je bil to največji angleški dnevni letalski napad na nemške vojaške objekte vse po bojih v Flandriji. Poročilo ne pove, koliko bombnikov je sodelovalo v napadih, omenja pa, da je angleške bombe spremljalo nad sto angleških lovcev tipov Spitfire in Hurricane. Angleška letala so bombardirala in s strojnimi obsejalci sovražna letališča in druge vojaške objekte, kakor tudi patrole ladje na morju. Vrhunec je bilo zelo mnogo eksplozivnih in zažigalnih bomb. Nemško protiletalsko topništvo je zelo močno obstreljevalo angleška letala. Nemška letalska letala pa so se udeleževala le malo.

V letalskih bitkah, ki so se razvile, so bila tri sovražna letalska letala streljana. Angleži pri napadu samem niso izgubili nobenega svojega letala, pač pa se je eno izmed lovskih letal zrušilo ob povratku v Anglijo. Pilot je ranjen.

Med drugim so angleški bombniki napadli sovražna letala v nekem gozdu pri Calaisu. Nadalje je bilo bombardirano letališče v Dune la Plage pri Calaisu. Tu je bilo označenih zlasti mnogo nemških letal tipa Henschel, ki služijo za podporo konni vojski. Pri tem napadu so stopili v akcijo tudi poljski letalci. Nadalje je bila bombardirana z eksplozivnimi in zažigalnimi bombami neka železniška postaja v bližini.

Pri Visseu so bile napadene postojanke sovražnih topov in vojaški oddelki. Tudi pri rtu Gris Nez so bile napadene sovrane postojanke.

Eno izmed angleških letal tipa Hurricane je napadlo štiri sovražne patrolne ladje v doverški ožini.

Nad morje ožino je prišlo ponovno do manjših letalskih bojev. Neko letalo tipa Spitfire se je v višini 300 m spopadlo s sovražnim lovcom tipa Messerschmitt. Poneke je angleškemu aparatu prišel na pomoč še lovec Hurricane. Nemško letalo je bilo zadeto ter je strmoglavilo v morje, puščajoč za seboj gost dim.

London, 11. jan. s. (Columbia B. S.) Po nekaterih cenitvah je v velikem angleškem letalskem napadu na Calais in okolico včeraj sodelovalo okoli 50 bombnikov v spremstvu 500 lovskih letal.

Nemško poročilo

Berlin, 11. jan. s. (Columbia B. S.) Po nemških informacijah se je nemški letalski letalostroj osredotočil včerajšnji veliki angleški napad na Calais in okolico. Po nemških poročilih je bilo šest angleških letal streljenih, dve nadaljnji pa sta bili tako poškodovani, da se najbrž nista mogli vrniti na svoje oporišče.

Zopet nad Brestem

London, 11. jan. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja:

Preteklo noč so angleški bombniki izvedli bombni napad na oporišče sovražne vojske mornarice v Brestu v zasedeni Franciji.

Silovit nemški napad

London, 11. jan. s. (Reuter). Letalsko in notranje ministrstvo javljata v svojem današnjem jutrnjem komuniqueju:

Glavni sovražni letalski napadi preteklo noč so bili usmerjeni na neko mesto v Južni Angliji. Povzročena je bila znatna škoda na hišah in trgovskih zgradbah. Mnogo oseb je bilo ubitih, več drugih pa ranjenih. Zažigalne bombe so povzročile več požarov, toda položaj je bil kmalu obvladan.

Nekaj bomb je bilo vrženih tudi na druge dele države. Nekaj hiš je bilo pri teh napadih poškodovanih, toda med prebivalstvom ni bilo nobene smrtno žrtve.

London, 11. jan. s. (Reuter). Napad, ki so ga nemška letala preteklo noč izvedla na neko mesto ob južni angleški obali, je bil zelo močan. Zažigalne in eksplozivne bombe so povzročile mnogo škode. Število človeških žrtev je veliko. Med razdejanimi zgradbami je šest cerkva, več kinematografov in več skladišč.

London, 11. jan. (Columbia B. S.) Kakor pričakujemo današnje jutranje uradno poročilo ne pove, katero južnoangleško mesto je bilo v pretekli noči predmet silovitega nemškega letalskega napada. Zdi pa se verjetno, da je bil napaden Portsmouth. Povzročena škoda je velika, zdi se, da je bil napad najhujši v dosedanjih letalskih vojnih.

Nemška letala so bombardirala ponoči tudi več drugih točk ob južni angleški obali. Povzročenih je bilo mnogo požarov in eksplozij. London preteklo noč ni bil napaden.

Salve bomb nad Messino

Kairo, 11. jan. s. (Reuter). Povelje angleškega letalstva na Bliznjem vzhodu je javilo snovi v posebnem komuniqueju, da so v noči na petek angleški bombniki izvedli silovit napad na Messino na Siciliji.

Napad je bil izvršen predvsem na vojne ladje v tamkajšnjem pristanišču, vrženih je bilo nanje več ton bomb. Poleg tega se angleška letala bombardirala še dokle, skladišča, bencinske zaloge in rafinerije ter pristaniške naprave. Salva bomb je padla

preko ene izmed križark v luko. Rezultata napada pa ni bilo mogoče točno ugotoviti, ker so italijanske vojne ladje prekrile ladjo z gostim oblakom dima. Druge salve bomb so zadele med suhe doke ter med pristaniške naprave in bencinsko rafinerijo. Vsa angleška letala so se vrnila s tega poleta.

Letalski alarm v Švici

Berna, 11. jan. s. (Columbia B. S.) Davi ob petih je bil v Bernu in v več drugih mestih v Švici zopet letalski alarm. Neznana tuja letala so preletela švicarsko ozemlje. Domnevajo, da so angleški bombniki izvedli napad na objekte v severni Italiji.

Albansko bojišče

Po zavzetju zapuščene in požgane Klisure so grške čete zasedle nove utrjene italijanske postojanke — Na severni fronti se pripravlja večja bitka

Atene, 11. jan. s. (Atenska tel. ag.) Sinočnje 76. vojno poročilo grškega generalnega štaba javlja:

Grška vojska je včeraj vkorakala v Klisuro. Mesto je bilo zapuščeno, oropano in požgano. V bojih za Klisuro je bilo zajetih okoli 600 italijanskih vojakov, med njimi 20 častnikov ter mnogo vojnega materiala vseh vrst, med drugim pet topov, več tankov, havbice in pušk.

Grška letala so včeraj uspešno bombardirala in s strojnimi obsejalci več objektov na bojišču. Vsa grška letala so se vrnila s teh poletov.

Atene, 11. jan. s. (Ass. Press.) Po grških uradnih informacijah prodirajo Grki po zavzetju Klisure še dalje v smeri proti Beratu.

Klisura je padla v noči od četrta na petek. Grki so že dalj časa obvladali vse postojanke v gorovju okoli mesta. V četrtek zvečer pa se je pričel končni napad.

Kakor pripovedujejo italijanski vojni ujetniki, so Grki napadli istočasno z vseh strani. Najprej so grški vojaki obsuli italijanske postojanke z ročnimi granatami, nato pa je grška pehota juršala v bajonetnem napadu. Italijanski ujetniki pripovedujejo, da je bil napad strašen. Po grških podatkih je bila bitka za Klisuro najhujša v vsem dosedanjem poteku vojne v Albaniji.

Grške informacije pravijo tudi, da so včeraj Grki zasedli na bojišču nadalje nove utrjene italijanske postojanke. Kje je bil dosežen ta uspeh, ni povedano, verjetno pa je, da se nanaša tudi na okolico Klisure. Italijani so zopet utrpeli težke izgube ter so pustili v grških rokah okoli 400 ujetnikov in znatne množine vojnega materiala.

S severnega bojišča poročajo inozemski vojni poročevalci, da se tam na obeh straneh vrše velike priprave za bitko večjega obsega. Grki in Italijani grade utrbe ter dovajajo na bojišče municije v velikih količinah. Že nekaj časa je vladalo na tem delu bojišča primeroma zatišje, včeraj pa so se obnovili manjši spopadi in tudi topništvo je stopilo v akcijo.

Atene, 11. jan. s. (Reuter). Po grških uradnih podatkih so Grki včeraj v opera-

cijah po zavzetju Klisure zajeli še 7 italijanskih častnikov in 450 vojakov. Med zaplenjenim vojnim materialom, ki so ga Grki odvzeli Italijanom, je tudi 7 havbice. Na bojišču je bilo najdenih 400 trupel italijanskih vojakov.

Z naše meje

Eltef, 11. jan. e. Boji okoli Podgradca so se včeraj nadaljevali, toda dež in sneg zavirata operacije.

Ob izviru reke Skumbe in ob reki Devoli divjajo boji z neznajšano arditostjo. Na tem odseku Grki močno pritiskajo in so na mnogih krajih kljub močnemu italijanskemu odporu ponaknili svoje črte naprej. Freecjšnjo oviro povzročajo Grkom narasla Skumba in njeni pritoki. Zaradi slabega vremena je bilo tudi delovanje letalstva na obeh straneh slabše kakor prejšnji dan.

Metaxasov poziv na grški narod

Atene, 11. jan. AA. (Atenska agencija) Predsednik vlade Metaxas je naslovil o priliki pravoslavnega novega leta na grški narod poziv, ki pravi med drugim:

Leto 1940. končavamo s tem, da je ves grški narod vstal proti tistim, ki gredo proti njegovi svobodi in časti. V tem letu smo dosegli prve velike zmage. Zdalj gremo v leto 1941. z odločnostjo, da se bomo vsi kot en moč borili do zadnjega diha in do popolnega poraza sovražnika. Mi verujemo in se zanesemo na božjo pomoč. To leto začnemo z zavestjo, da bo boj dolg in težak, da bomo trpeli, toda prav tako pa se tudi zavedamo, da bomo vzdržali do konca zaradi časti naše Grčije. Tak slava konec tega boja je vreden tebe, grški narod!

Naj bi se novo leto začelo z našimi zmagani in zmaganimi našega velikega zavezništva, z zmaganimi junaštva in slave. Stopimo z leto hrabrostjo na prag novega leta, prekrizajmo se, začnemo se v bodočnosti pripravljati na skrajne žrtve ob pomoči Vsemogočnega in ob varstvu Sv. Bogorodice, ki daje svojo milost našim armadam.

Afriško bojišče

Po ameriških vesteh so Angleži že prodrli v zunanji utrbeni pas okoli Tobruka

Kairo, 11. jan. s. (Columbia B. S.) Po ameriških informacijah so angleške čete že prodrele v nekatere postojanke zunanjega utrbenega pasu okoli Tobruka.

Kairo, 11. jan. s. (Reuter) O položaju pred Tobrukom davi ni novih informacij. Iz včerajšnjih vojnih poročil pa je razvidno, da je trdnjava sedaj tako rekoč obkrožena in da se nadaljujejo sistematične priprave za končni napad nanjo. Angleški oklopni oddelki operirajo zapadno od Tobruka. Angleško topništvo po poročilih vojnih poročevalcev na bojišču, že bombardira obrambni sistem v Tobruku in okolici kot pripravo za napad.

Moč italijanske posadke v Bardiji

Kairo, 11. jan. s. (Reuter) Iz dokumentov, ki so bili zaplenjeni pri zavzetju

Italijansko nemško sodelovanje v Sredozemlju

Milan, 11. jan. AA. (Stefani) »Popolno d'Italia« opozarja na italijansko in nemško vojaško sodelovanje na Sredozemskem morju. List pravi, da je to naravna posledica političnega in idejnega temelja jeklene pogodbe, ki veže obe državi in tudi najbolj popolno odgovarja najvišjim ci-

ljem obeh držav, in bi se zato bilo treba čuditi, da to sodelovanje že poprej ni bilo uresničeno.

Borbeni duh italijanskih vojakov

Im, 11. jan. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani piše. Na laži britanske propagande odgovarja italijanski narod z obnovo svojega bojevitosti duha in z odločnimi napadi na vseh poljih šahovnice. V Albaniji so bili Grki do zdaj v premoči, ker so bili številčno močnejši, kar potrjuje, da je Metaxasova vlada že davno vršila priprave za napad ob albanski meji. Razmerje v začetku vojaških operacij v Epiru je bilo takšno, da so na enega Italijana prišli trije Grki, po nekod pa je bilo to razmerje še večje. Tudi kljub tej številni premoči se grški četami ni posrečilo omajati italijanskih bojnih črt.

V Marmariki so Angleži zbrali vojsko 250.000 vojakov, 800 tankov in 1000 letal.

Rooseveltova pooblastila

Predsednik Roosevelt osebno ne želi diktatorskih pooblastil, ki pa so potrebna za hitro pomoč demokratičnim državam

Washington, 11. jan. s. (Ass. Press.) »Zakon za podporo obrambe Zedinjenih držav«, ki je bil včeraj predložen kongresu ter daje Rooseveltovo pooblastilo, da posoja Angliji in njenim zaveznicam vojni material, bo po mnenju poučenih krogov odobren od kongresa v štirih ali petih tednih.

Čim bo zakon odobren, bo Roosevelt prosil kongres, da za denarna sredstva za njegovo izvedbo. Predsednik demokratske stranke senator Barkley je napovedal, da bodo v prvem letu Zedinjene države posodile za 2000 do 6000 milijonov dolarjev vrednosti vojnega materiala. Skupno pa bo to posojila dosegla do 12.000 milijonov dolarjev vrednosti.

Na konferenci tiska je predsednik Roosevelt včeraj izrecno naglasil, da mora biti debata o novem zakonu čim bolj pospešena tako da bo lahko čimprej dobil zakonsko moč. Roosevelt je tudi naglasil, da on sam osebno ne želi diktatorskih pooblastil, ki mu jih daje novi zakon, da pa so ta potrebna, ker mora nekdo imeti v rokah vsa pooblastila, da z drastično akcijo zagotovi takojšnjo pomoč demokratičnim državam.

Večina kongresa na Rooseveltovi strani

Washington, 11. jan. s. (Reuter) Prvi odmevi k včeraj predloženemu zakonskemu osnutku o dovolitvi posojanja vojnega materiala Angliji in njenim zaveznicam, kažejo, da večina v kongresu predlog odobrava ter smatra, da je umestno, da se združi v rokah enega moža v Zedinjenih državah vsa oblast, tako da bo Anglija lahko prejela čim hitreje potrebno pomoč. Na drugi strani pa izolacionisti čitajo predsedniku Rooseveltu, da bo z novim zakonom dobil diktatorska pooblastila.

Uporaba in popravo obrambnih priprav

Washington, 11. jan. AA. (Reuter) V Rooseveltovem zakonskem načrtu je tudi določba o izvornem dovoljenju vsakega takinega izdelka, ki je namenjen obrambi, in sicer v vsaki demokratični državi.

Takoj po prvotni zakonskega načrta so voditelji kongresa izdali poročilo, ki pravi,

Hopkins o svoji misiji

Posebni Rooseveltov odposlanec o resni nalogi svojega bivanja v Londonu

London, 11. jan. AA. (Reuter). Posebni odposlanec predsed. Roosevelta, Hopkins je imel sinoči daljši razgovor z lordom Halifaxom, angleškim veleposlanikom v Washingtonu takoj po razgovoru z zunanjim ministrom Edenom. Nato se je Hopkins dolgo posvetoval s predsednikom angleške vlade Churchillom. Na vprašanja novinarjev je Hopkins izjavil:

Moja naloga je zelo resna in huda v

Bardija se je junaško branila skoraj mesec dni. Odpor in sicer zelo živahen odpor se nadaljuje. Medtem sta italijanska mornarica in letalstvo neprenehoma izvajala napade na sovražnika. Neka britanska bojna ladja je bila zadeta, dve britanski podmornici potopljene. Vse to jasno kaže borbenega duha italijanskih vojakov, ki so zdaj bolj kot kdaj prej odločni, vojskovati se do končne zmage.

Katoliška akcija za zmago Italije

Rim, 11. jan. AA. (DNB) Voditelj Katoliške akcije v Italiji, pariski škof, je naslovil isti poziv na italijanski narod, kakor je bil tisti, ko je Italija šla v vojno. Škof poziva vse katoličane, naj v začetku novega leta molijo za zmago Italije in naj tudi v bodoče zaupajo v silo in moč svoje domovine. V pozivu je dalje rečeno, da katoličani ne smejo izgubiti vere v Boga niti dvomiti v bodočnost in srečo Italije.

Washington, 11. jan. AA. (Reuter) V zvezi s predložitvijo Rooseveltovega zakonskega načrta kongresu poudarjajo, da je določba o uporabi obrambnih priprav in objektov dovolj raztegljiva in da omogoča uporabo vsakega vojaškega, pomorskega in letalskega oporišča, oziroma popravilo reznega orožja tistih držav, katerih obramba je življenjskega pomena tudi za obrambo USA.

Za čim hitrejšo pomoč Angliji

New York, 11. jan. s. (Columbia B. S.) Bivši guverner države New York Al Smith je govoril včeraj po radiu o novem zakonskem osnutku za pomoč Angliji in njenim zaveznicam. Dejal je, da ni nobenega dvoma, da so Zedinjene države dolžne nuditi Angliji čim hitreje vso možno pomoč. Velika večina ameriškega naroda je za tako pomoč.

Smith je izjavil dalje, da trenutno samo Anglija prepušča diktatorskim vesilam, da bi nastopile proti Zedinjenim državam s totno vojno, kakor so to storile s Francijo. Smith je pripomnil, da je smešno, da bi razdalja 3000 milj, ki jo tvori Atlantski ocean, predstavlja resno oviro za napad na Zedinjene države. Edini način, da Zedinjene države ostanejo izven vojne je, da pomagajo Angliji z vsem sredstvi in z vso naglico, s katero jih morejo proizvajati. Vsa ameriška proizvodnja iz mirnega časa mora biti preusmerjena za delo za narodno obrambo.

Dosedanja pomoč

New York, 11. jan. s. (Reuter) Po uradnih ameriških podatkih je bilo v decembru poslanih v Anglijo iz Zedinjenih držav dvakrat več letal nego v oktobru.

Nadaljevanje na 2. strani

in v prvih mesecih prihodnjega leta. Hopkins je izjavil, da ima pospešeno in okrepljeno proizvodnjo vojnih sredstev za cilj, da bi se dosegli neposredni uspehi, pri tem pa naj bi pospešena proizvodnja dala Ameriki že sedaj in pozneje na razpolago zadostno količino sredstev za narodno obrambo.

Nato je Hopkins izjavil, da ima vlada sedaj obsežna in široka pooblastila in da bo dobila še druga pooblastila, da bi se proizvodnja vojnih sredstev izvedla tako, kakor to zahtevajo potrebe Amerike in Anglije. Kar se tiče ostalih podrobnosti, o njegovem bivanju v Angliji, Hopkins ni maral dati nobenega odgovora. Izjavil je samo, da bo v Angliji ostal dva do tri tedne.

Italijanski glas

O angleških vojnih ciljih

Rim, 11. jan. AA. (Stefani). »Gazzeta del Popolo« objavlja članek, ki ga je napisal Giovanni Ansaldo. Članek piše o govoru, ki ga je imel Churchill, na banketu, pri-

rejenem v podzemlju nekakega hotela pred odhodom lorda Halifaxa v Washington. Vojna angleške vlade je opozoril na cilje te vojne, ki so za Anglijo v glavnem tle. Razširiti in utrditi izrabljanje sveta pod vodstvom Anglosaksoncev in to na vseh kontinentih in na vseh morjih. Sedaj so vse države dobile opozorilo in gre zato, ali bo Anglija premagana ali pa se bo naslonila na Ameriko in izvedla organizacijo sveta, v kateri bodo anglosaksonski narodi lahko imeli premoč in pospravljali svoje dobičke.

Pisec članka opozarja na konec neke satirične politične drame, ki jo je napisal Bernhard Shaw. V tej drami ameriški veleposelnik ponuja angleškemu kralju cesarsko krono. Ko je Churchill govoril v tem podzemlju, se je najbrž obnašal prav tako, zdi se pa lahko, da bo jutri Amerika zasedarjala in prevzela kot gospodarstvo vodstvo Anglosaksoncev na svetu. Ansaldo dodaja, da misli, da se je Churchill povrnil k stvarnosti, ko je zapustil podzemski prostor in ko je videl London v razvalinah.

da bo pogodba, ki je izstavljena v dveh izvirnikih, v čim krajšem času ratificirana in bodo ratifikacijske listine izmenjane v Berlinu.

Pogodbi, podpisani v Rigi in Kovnu do pooblaščenec nemške in ruske vlade določajo glavne pogoje za preselitev Nemcev iz Litve, Letonske in Estonske v Nemčijo ter Rusov iz bivšega kladpedskega ozemlja in suvalske oblasti v Rusijo. Izselitev mora biti gotova v šestih tednih.

Podpredsednik sveta komisarijev Višinski in posebni pooblaščenec nemški poslanik Schnurre sta istočasno podpisala v Moskvi še pogodbo o gromotni odškodnini, ki jo bodo prejeli nemški oziroma ruski izseljenci na podlagi gornjih dveh pogodb.

Nemški komentar

Berlin, 11. jan. AA. (DNB) Novi nemško-sovjetski gospodarski sporazum se more po svojem obsegu smatrati za najširši sporazum, ki je bil kdaj sklenjen med državami. V njem določeni promer doseže vsoto milijarde nemških mark. Obsežni gospodarski sporazum od februarja meseca 1940, ki ga je treba smatrati kot prvo etapo izvajanja nemško-sovjetskega gospodarskega sodelovanja in s sedanjim sporazumom znatno razširjen.

Najpomembnejše mesto v okviru sovjetskih dobav zavzemajo žitarice. Tu prihajajo v poštev največje količine žita, ki so bile kdaj v zgodovini dosežene. Sovjetska vlada je mogla odobriti tako velike dohve žita toliko prej, ker je bila leta 1940 v največjih žitovirnih krajih Sovjetske zveze žetev odlična. Po dohodnih podatkih jo cenijo na 7 milijard brutto pudov (1 pud=16 kg). V sovjetskih dobavah se vzemajo pomembno mesto mineralna olja med katere spada olje za mažilo, za gorivo, petrolej in sileno.

Potem je važen tudi sovjetski izvoz bombar, ker se je v Sovjetski zvezi v zadnjih letih posrežilo pridelati prvovrsten bombniški material. Tako je bil nemški izvoz bombar, ki so bili kakor koli tudi po kakovosti dobave bombazov po v okviru novega gospodarskega sporazuma toliko, kakor jih do zdaj še ne pomnijo nikjer. Rasen tega prihaja v poštev še uvoz lanu, dalje velike količine kovin in rud, med njimi man gana.

Iz vsega tega sledi, da pomeni ta novi gospodarski sporazum s Sovjetsko zvezo za nemki rajh veliko povečanje vojnega potenciala. Kar se tiče dobav z nemške strani je bila dosežena nova podlaga, ki se more tu najbolj označiti kot prispevek k izvedbi gospodarskega načrta.

Vojna med Siamom in Indokino

Bangkok, 11. jan. s. (Ass. Press) Novo siamsko vojno poročilo javlja, da siamske čete še nadalje napredujejo v Indokino, ne da bi našle na resen odpor. Siamci so zaplenili mnogo orožja in municije. Samska letala so bombardirala železniško križišče Battambang. Indokitsko mesto Siama je bilo pri letalskem napadu popolnoma razdejano.

Hanoi, 11. jan. s. (Kakor javlja agencija Domej, so morale francoske čete po uradnih francoskih podatkih izprazniti območje mesto Suaset, ki so ga Siamci napadli z veliko premočjo.

Kakor poroča Columbia B. S. ima območno mesto, ki je bilo z veliko premočjo zasedeno, vsega dve hiši in 16 prebivalcev, med njimi 4 Francoze in 12 domačinov.

Rangoon, 11. jan. s. (Reuter). Na povabilo kitajske vlade je sklenila birmanska vlada poslati v Cungking svojo posebno mislijo. Ta mislijo bo imela nalogo, da poskusi urediti vsa odprta vprašanja, ki zanimajo Cankajškovo Kitajsko in Birma.

Japonci se boje letalskih napadov

Tokio, 11. jan. AA. (DNB) Vojni minister Tojo je izjavil po večeršnjih konferenci ministrskega odbora za narodno obrambo, da je nujno potrebno ustanoviti na Japonskem organizacijo za obrambo pred letalskimi napadi, kot to zahteva današnji svetovni položaj. Priporočil je, da so brez koristi zmage na kopnem in na morju, če napadi iz zraka spravlja državo v nevarnost. Poudaril je, da je končno, da se mora japonsko ljudstvo poučiti o vsem, kar je potrebno v zvezi z obrambo pred letalskimi napadi in da se morajo po mestih zgraditi zaklonišča.

Plesne izpolnjevalne vaje

»GRAFIKE« se vrše še ves mesec januar vsako nedeljo od 14. ure dalje v Del. zbor.

Smrt zaslužnega gasilskega veterana

Vič, 11. januarja Z gasilnega doma na Viču je v sredo zaoplatila žalna zastava. Neizbrisna smrt je iztrgala iz vrst gasilskih vrst zaslužnega veterana tov. Lovjeta Skarjaveca, ki je skoraj pol stoletja zvesto stal v službi gasilske organizacije. Njegova smrt ni bila nepričakovana. Nedavna smrt njegove soproce je njegovo rahlo zdravje še bolj potrdila in po 6 dneh ji je sledil v večni st. S pokojnikom tov. Skarjavcem je izkubila vsika prostovoljska gasilska četa marilovega in požarovalnega člena. Vse svoje življenje je posvetil tej človekoljubni organizaciji. Za svoje plodno gasilsko udejstvovanje je prejel pohvalo tudi na najvišjem mestu ter je bil odlikovan z redom sv. Save 5. stopnje, na tudi Gasilska zvezdnica, ki je odlikovala z zlato kolajno za 35letno vestno in zvesto delo v različnih organizacijah.

Včeraj popoldne je bil pokop pokopnega gasilskega veterana. Na čelu za križem je korakala vsika gasilska četa, za venci je nosil gasilec na bazine ob odlikovanju pokopnega, za krsto, ob kateri so imeli čestno stražo vsiki gasilci, so se uvrstili pokopnikovi sorodniki, za njimi predsednik gasilske čete tov. I. Gašperin s poveljnikom Rožencnikom in tajnikom Petercem na čelu. V žalnem oropodu je bilo lepo, število pokopnikovih prijateljev in znancev. Po potrebu so se zbrali vsi gasilci na žalni sestanku v gasilskem domu, kjer se je v petih besedah sodelovali pokopnega tovariša predsednik čete tov. Ivan Gašperin. Navzočni so s svojim na zvezi tovariša potlačili s klicem »Slava«. — Naj bo vrlu gasilskemu borcu lahka domača zemlja, njegov sordin pa naj ostane nepozaben med nami!

Za skrbstvo starin v Novem mestu

Naša dolensjska metropola je dobila Muzejsko društvo

Novo mesto, 11. januarja. Novo mesto, tako slikovito po svoji legi, ima za seboj pestro zgodovino, o čemer pričajo številni zgodovinski spomeniki, ki zaslužijo vso pozornost. Da bo dolensjska metropola dobila pravo varstvo nad svojimi zgodovinskimi spomeniki in da bo mogla zgodovinske predmete in dokumente predstavljati javnosti, se je pret'k' četrtke zvečer ustanovilo Muzejsko društvo, ki bo uredilo mestni muzej in skrbelo za raziskovanje krajevnih zgodovine.

Priprave so bile prav skrbne. Pretekli torek je prof. Janko Jarc predaval v Sokolskem domu o narodnem preporodu Novega mesta. Nato je akad. slikar Božidar Jakac z izvrstno uspešnim filmom pokazal vrsto krajskih slik in podobe iz novejšega življenja v letu 1931. V sredo je v Prosvetnem domu nameraval predavati vseuč. prof. dr. Milko Kos ki pa je zbolel, naka je o umetnosti Dolenske predaval umetnostni zgodovinar Joža Gregorič.

V četrtke zvečer so se na magistratu zbrali številni predstavniki in ugledni domačini z nekaterimi gosti iz Ljubljane. Odvnetnik dr. Davorin Gross je vse toplo pozdravil in orisal pomen novega društva. Nato je banovinski konservator vseučilski prof. dr. France Mesesl v obširno začetnem predavanju orisal kakšna bodi skrb za starine in kako naj slovenska mesta

skrbijo za zaščito svojih pomembnosti. Potem je prof. Avgust Turk opisal priprave za ustanovitev Muzejskega društva in muzeja. Njegovi podatki so bili prav tehtni, saj smo prav za prav prvi tako pregledno zvedeli, koliko zanimivosti premore Novo mesto in kako dragocene stvari pridejo v muzej. Med drugim naj samo omenimo, da bo duhovni svetnik Mrkun poklonil svoj zasebni muzej, ki je vreden lepe tisočake. Sprejeta so bila pravila in je bila članarina določena na 1 din mesečno, da jo bo zmogel pač vsak zaveden Novomešan. Z majhnimi prispevki bo Novo mesto lahko dobilo lepo ustanovo. Pri volitvah je bil soglasno izvoljen za predsednika odvnetnik dr. Ivan Vasič, v odbor pa predsednik okrognega sodišča Gustav Barle, prof. Oskar Frankič, Jože Gregorič, J. Gode, prof. Kostial, dr. Kyovsky, kanonik Šešek, dr. Aloizi Turk in cand. phil. Jovo Vasič za preglednika računov pa prof. Kek in Ferd. Moršol. Mestno občino bo v odbor zastopal župan dr. Polentek. Za prvega častnega člana je bil izvoljen duhovni svetnik Mrkun. Pridružujemo se pozdravu in željam, ki sta jih takoj po ustanovitvi Muzejskega društva izpregovorila akad. slikar Božidar Jakac in vseuč. prof. dr. Mesesl. — Muzejsko društvo naj častno uspeva!

Lep nastop na drsališču Ilirije

Ljubljana, 11. januarja

V korist zimske pomoči je priredila SK Ilirija snovi drsalsko in hokejsko produkcijo na ledu, ki je nedvomno dosegla svoj namen. Efekt je privedel je bil namreč dvojni. Obisk je bil nenavadno dober in bo morda tudi gromotni prebritek čeden, na drugi strani pa je bila vsa produkcija tako na višku, da je bila prava propaganda za to lepo disciplino sporta, ki se pri nas zadnja leta lepo razvija in pridobiva vedno več novih pristašev. Prireditelj je obiskalo tudi več predstavnikov javnosti, med njimi podžupan dr. Ravnihar.

Sporod je občinstvo prijetno iznenadilo, saj je pokazal veliko izenačenje in začetek sezone razmeroma velik napredek vseh drsalcev, zlasti v prostem drsanju. Seveda so bili posebnost večera trije nastopi državne vrhunkine Silve Palmotove. Videlo se je, da je njen program nastudiran do največje potankosti, njen valček in »Gorenjski ples« sta bila tehnično na

dostojni višini, vsi gibi v skladu z godbo, ki je bila zanjo posebej prirejena.

Trojica naših najboljših drsalcev Tuma, Biber in Betetto je pokazala precejšnje tehnično znanje, seveda pa niso vsi trije prišli na dan z vsem svojim repertoarjem, kajti državno prvenstvo je pred duri. Kljub temu so drsalski tudi razvajenemu občinstvu nudili dovolj, bili so precizni in izvajanih likih in presaj sigurni v raznih skokih. Poleg te trojice so ugajale tudi tri naraščajnice, ki kažejo mnogo talenta. Dobra, sistematična šola SK Ilirije pod vodstvom starih izkušenih drsalcev gg. inž. Bloudka, Betetto in Kavška žanje sadove in nam vrgaja garjo mladih drsalcev in drsalke, ki nam jamčijo, da bo Ilirija še dolgo imela primat v tem sportu. Nastopili sta tudi dve ekipi v hokeju na ledu, ki sta podali ekshibicijo tega sporta. Opozorjamo občinstvo, da gostuje v nedeljo ob 14.30 slovit KAC iz Celovca v Ljubljani. To bo nedvomno najlepša letošnja prireditev v hokeju na ledu.

Iz ljubljanske policijske kronike

Roparski napad v trnovskem predmestju

Drzna tatvina v poslopju Poštne hranilnice

Ljubljana, 11. januarja

Na samotnejši cesti v Trnovem je predsončnim okrog 21. napadel neznan, okrog 24letni rokomavh trnovskega pomočnika Josipa Valiča, ko se je vračal domov iz mesta. Napadalec, ki je nenadoma skočil iz grma je Valiča zgrabil za ruko in zahteval, naj mu izroči denar. Ko se je Valič branil, ga je pobil na tla in ga laže pokodoval. Med rvanjem mu je odvzel listnico z raznimi dokumenti, nato pa svoj umazani klobuk zamenjal z njegovim in pobegnil v noč. Napadalec je bil slabo obločen in je govoril, kakor se je zdelo Valiču, ljubljansko narečje.

V prostorih Poštne hranilnice na Aleksandrovi cesti je bila te dni izvršena drzna tatvina. Pred blazinjo, kjer je tedaj čakalo več ljudi, je imel opravka tudi Franc Ferjančič iz Ljubljane, ki je malo prej dvignil 14.000 din. Kmalu potem, ko je odšel, je opazil, da mu je zmanjkala iz zepa vsa gotovina, ki se jo je vsekakor polastil spreten žepar. Tatvino je Ferjančič takoj prijavil, verat tati doslej še niso mogli izslediti.

Zrtev predzreznega žeparja je postal te dni tudi Ivan Breskvar iz Trnovca. Iz zepa mu je bila ukradena listnica z 2000 din. Tat se ga je lotil v neki mesnici na Cesti v mestni log.

V predstoji poštne urada na Poljanski cesti je drzen žepar ukradel Barbari Lajovic iz ročne torbice usnjato denarnico, v kateri je imela 55 din.

Tatinska nadloga na deželi

Na Dolenskem se množe vlomi v zidanice in samotne hiše

Ljubljana, 11. januarja

Orožniki in dolenskih vinorodnih krajih prejemajo čim dalje več ovadov o vlomih v zidanice, pa tudi v obične hiše v samotnejših vaseh. Vlomilci so na delu tudi v krajih, kjer se včas h sploh ni pozival tui človek, kakor na primer nad Tržiščem pri Mokronogu, v hribih okrog Telč, kjer je doma sama revščina in kjer ljudje zaradi slabe letine d.besedno stradajo, zlasti po baihah. Navzile temu na prihajajo tatovi in jim odnašajo še tiso mrvice živil, ki so jih s trudom spravili skupaj za zimo in za seme. V zadnjem času so tatovi obiskali več zidanic in odnesli iz njih vse vino, ki so ga potem najbrže razprodali v dolini, bodisi v rudarskih revirjih ali pa po večjih krajih v bližini mest.

Podjetni so bili tudi vlomilci v zidanicah okrog Sv. Duha nad Krčkim. V tamošnji okolici je bilo v zadnjem času izvršenih po okoliških vrhovih, kjer so zidanice, nad deset vlomov in so vlomilci napravili skupno škodo 20.000 din škode. Dočim so bili okrog Telč na delu najbrže cigani, so na pri Sv. Duhu orožniki sedaj prišli na sled tatovom, ki so bili domačini. Po temeljitih poizvedbah se je izkazalo, da so kradli po zidanicah iz vinskih hramov trije bratje Vajdič in dva brata Cerovška iz Nove vore pri Sv. Duhu. Pomaga jim je tudi nek ženska, ki jim je od časa do časa pripravljala kokašo pečenko, ki je bila seveda tudi ukradena. Tudi ti tatovi, ki so jih orožniki že aretirali, so odnašali vino v dolino in ga največ prodali v Trbovljah, v Hrastniku ter v Zavržju.

O vlomih v zidanice in kmetijske hiše poročajo tudi iz okolice Trebnja, kjer so na delu najbrže trije člani Hudrovič in neki poizganjenec. V zadnjem času so ju-

dem odnesli veliko živil, zlasti svinjine pa tudi žita ter moke. Orožniki loovce pridno zasledujejo in je upati, da bodo kmalu v rokah pravice, dasi jim je težko priti na sled, ker imajo v hribih po raznih lopah in zapuščenih kočah kar najbolj pripravna skrivališča.

Odvod s'ta

Večkrat stopi dr. Rudolf Kolarik pred mikrofona, da nam pove, koliko peg in navlake duši slovenščino. Njegova slovenščina za Slovence je prav zanimiva in poučna, marsikomu pa tudi zelo koristna. Ne vemo sicer, koliko hvaležnih poslušalcev ima gospod profesor, še manj pa, kako se jih njegov jezikovni likalnik kaj prime. Vemo pa, da se prav nič ne prime mikrofona samega, ki bi moral prvi z dobrim zgledom naprej.

Čim namreč utihne v radiu profesorjev glas, komaj je iztrebil iz našega lepega jezika še nekaj plevla, že zaslišijo radijski naročniki novo grdo pačenje in mrcvarjenje slovenščine. Čudno naključje je hotelo, da slede vsakemu nastopu g. dr. Kolarika pred mikrofonom objave in poročila. In tu se nam predstavi v radiu sleherni dan agencija Avala, ki zna prav tako malo slovensko misliti, kakor »pisana«, o katerem je gospod profesor v četrtke tako lepo govoril pred mikrofonom. Zelo potrebno in koristno bi bilo, če bi se gospod profesor tu pa tam pred mikrofonom pomudil malo tudi pri slovenščini za našo agencijo Avala. Morda bo pa le kaj zalego, da bo nehala svinjiti slovenščino.

MAL' POLOZI DAR DOMU NA OLTAR!

Položaj na Balkanu, kakor ga gledajo iz Berlina

Vprašanje Bolgarije še zmerom aktualno — Premik nemških čet na jugovzhodu — Grčija naj bi sledila zgledu Finske?

Beograd, 11. jan. p. Berlinski dopisnik »Politika« v daljšem poročilu prikazuje sedanjí položaj z nemškega stališča. V tej zvezi opozarja na izjavo, ki jo je podal propagandni minister Góbbels v klubu inozemskih novinarjev, naglašajoč, da se sedanje zatišje ne sme smatrati za opuščanje politične in vojaške iniciative Nemčije, marveč je treba gledati na to zatišje predvsem kot na odmor, ki naj služi najskrbnejši pripravi za nove in zelo obsežne dogodke. Dopisnik predvideva več strani, koder bi moglo priti do presenečenja.

V zvezi s tem opozarja na dosedanje prakso nemške diplomacije, ki je doslej vedno v največji tajnosti izvršila vse priprave. V tej zvezi beleži tudi v inozemstvu razširjene vesti, da so se večji kontingenti nemških čet preselili iz Rumunije v Bolgarijo. V nemških uradnih krogih teh vesti niti ne potrjujejo niti ne zanikajo, marveč samo izjavljajo, da je tudi doslej bil običaj, da se javnosti o pokretnih nemških čet niso dajala nikaka obvestila.

Dopisnik naglašja, da je Bolgarija znova postala aktualna, zlasti po obisku Filova v Nemčiji in razgovorih, ki jih je imel z nemškim zunanjim ministrom Ribbentropom. Zborovanja, ki so na navedena v Bolgariji za prihodnjo nedeljo, so samo dokaz aktualnosti bolgarskega vprašanja in kažejo na to, da želi bolgarska vlada vsaj deloma obvestiti in opozoriti bolgarski narod na nove dogodke, ki se bodo neposredno tikaši Bolgarije. Dan, ko bi se nemške čete lahko pojavile na bolgarskem ozemlju, verjetno se ni v neposredni bližini, ali že samo ta domneva je dovoljna, da se postavi vprašanje, proti komu bi bila napadena ta nemška akcija.

Dopisnik ugotavlja, da se doslej ni še nič spremenilo v odnošjih Nemčije do Grčije, toda na vsak način prevladuje v Berlinu mnenje, da italijansko-grški sporad ni več lokalni konflikt, temveč predstavlja začetek vojnega požara na jugovzhodu Evrope. Dasiravno je ta požar zaenkrat še majhen, je Nemčiji vendarle vsak dan bolj neprijeten. Nemški krogi smatrajo, da bi bil že skrajni čas, da bi Grčija sledila zgledu Finske.

Madžarski glas o situaciji

Budimpešta, 11. jan. e. V tukajšnjih političnih in diplomatskih krogih smatrajo, da pomeni sedanje zatišje samo mir pred viharjem, na katerega ne bo treba dolgo čakati. Poudarjajo, da sta na kontinentu vsega skupaj še dve točki, na katerih vlada neizgovorno, in sicer južnovzhodna Evropa in pa Francija. Glede južnovzhodne Evrope pravijo, da Nemčija v nobenem primeru v tem delu Evrope ne bo dovolila tujega vpliva. Največji interes Nemčije, tako pravi glasilo ministrskega predsednika »Magyar Orszag«, je, da v južnovzhodni Evropi in na Balkanu vlada absoluten mir in jasna organizacija Nemčija na tem področju ne bo dovolila, da bi jo kdorkoli oviral.

Na drugi strani pa pravijo v Budimpešti, da je položaj v Franciji mnogo bolj zapleten. Do letošnje pomladi se bodo morale razmere v državi marsikaj Petaina popol-

nomo razčistiti. Nemčija ne bo dovolila, da bi vojne akcije v letu 1941 zapustile za seboj neko nesigurno. Francija Madžarski službeni tisk poudarja, da se marajo francoski problemi v nekaj tednih urediti na ta ali oni način. Ne prikrivajo, da prihaja v Berlinu vse bolj do izraza nezaupanje do Francije. Vprašujejo ali bo Petain sklenil dokončni mir z državama osi, ali pa bo morda odšel v Afriko, da se združi z generalom de Gaulleom. Francoski narod na prepusti svoji usodi. Berlin želi zdaj bolj kekor kdajkoli odločen odgovor v tem vprašanju. Nemčija ugotavlja, pravi »Magyar Orszag«, da se francosko bogastvo in neke francoske sile stalno in tajno prevažajo v Afriko. V Budimpešti sodbje, da bo morda že v nekaj tednih prišlo do zelo važnih in odločilnih akcij.

Zaklonišča v Budimpešti

Budimpešta, 11. jan. AA. (DNB). Po uredbi, ki jo je objavila vlada, bodo v Budimpešti zgradili 12.000 zaklonišč proti letalskim napadom.

Turško madžarski trgovinski odnosi

Budimpešta, 11. jan. AA. (DNB). Voditelj turškega gospodarskega zastopstva v Budimpešti Saman je razložil novinarjem cilj turško madžarskih pogajanj. Poudaril je, da pri teh pogajanjih proučujejo trgovinske odnose med Madžarsko in Turčijo ter da se obe delegaciji prizadevata, kako bi gospodarske stike med obema državama prilagodili državnim potrebam. V svojih izjavah je še dodal, da pogajanja potekajo v pristranskem razpoloženju in da bo hitro prišlo do podpisa nove pogodbe, ker se gospodarski ustrój Turčije in Madžarske med seboj zelo srečno izpolnjuje.

Filov se ne namerava umakniti

Sofija, 11. jan. e. (Europa Press) Kljub vsem vestem, ki se širijo v inozemstvu, ostane dr. Filov še nadalje na čelu bolgarske vlade.

Sofija, 11. jan. e. (Tr. Presse) Jutri bodo dr. Filov in še štirje ministri imeli v raznih mestih Bolgarije govore, ki se pričakujejo z velikim zanimanjem, zlasti izvajanja ministrskega predsednika, ki se bo dotaknil aktualnih vprašanj notranje in zunanje politične situacije.

Zdravstveno stanje ministrskega predsednika se je zboljšalo, tako da bo popolnoma neovirano lahko nadaljeval vladne posle. Dejstvo, da bo dr. Filov v svojem govoru podal pregled političnega položaja, govoričito kot dokaz, da ministrski predsednik nima namena umakniti se.

Moskovski demanti

Moskva, 11. jan. AA. (Tass). Ameriška agencija United Press je objavila novico svojega dopisnika v Bukarešti, čes da je devet sovjetskih vojnih ladij približalo rumunskim teritorialnim vodam. Tass je pooblaščen izjaviti, da ta vest ne odgovarja resnici in da je čisto izmišljena.

Gospodarsko sodelovanje med Nemčijo in Rusijo

Včeraj je bila v Moskvi razširjena lani sklenjena gospodarska pogodba — Obe vladi sta se sporazumeli tudi glede novih meja ter glede preselitve Nemcev iz bivših baltskih držav

Moskva, 11. jan. s. Agencija Tass javlja: Dne 10. januarja 1941. je bil v Moskvi podpisan razširjeni gospodarski sporazum med Nemčijo in Rusijo kot rezultat sovjetsko-nemških gospodarskih pogajanj, ki so se vršila v Moskvi od konca oktobra preteklega leta dalje. S sovjetske strani je podpisal pogodbo komisar za zunanjo trgovino Mikojan, z nemške strani pa poslanik ministrstva za zunanje zadeve dr. Schnurre.

Nova pogodba je nadaljevanje sovjetsko-nemške gospodarske pogodbe od 11. II. 1940 in predstavlja nov doprinos k ureditvi gospodarskega programa, ki sta ga leta 1939 postavila Nemčija in Rusija. Sporazum regulira medsebojni blagovni promet do 1. avgusta 1942. Postavke medsebojnega blagovnega prometa znatno presegajo letno medsebojnega prometa v prvem letu sporazuma. Sovjetska zveza se zavezuje, da bo dobavljala Nemčiji industrijske surovine, proizvode nafte ter žito. Nemčija pa bo dobavljala Rusiji industrijske stroje.

Pogajanja za sklenitev pogodbe so potekala v duhu medsebojnega razumevanja in

zaupanja v soglasju z obstoječimi prijateljskimi odnosi med obema državama. Urejena so bila tudi vsa gospodarska vprašanja, ki se nanašajo na nove teritorije, priključene v preteklem letu k Sovjetski zvezi. Pri tem so bili upoštevani interesi obeh držav.

Agencija Tass objavlja dalje vsebino drugih nemških ruskih pogodb, ki so bile včeraj podpisane v Moskvi, Kovnu in Rigi. Prvo pogodbo sta podpisala predsednik sveta komisarijev Molotov in nemški veleposlanik von Schulenburg. Pogodba določa točen potek meje med Rusijo in Nemčijo ob nekdanji litovski meji. V treh podrobnih točkah je določeno, da poteka ta meja od reke Gorka na bitem poljskem ozemlju po nekdanji poljsko-litovski meji do meje klajpedskega ozemlja, od tam pa se meja poteka po nekdanji litovski meji, kakor je veljala od 21. marca 1939 dalje.

Nadaljnje točke pogodbe določajo, da velja tudi za te meje določila nemško-sovjetskega obmejnega sporazuma od 31. avgusta 1940, da bodo posebej urejena vprašanja prometa na obmejnih rekah ter

Uspelo nam je pridržati film še 2 dni! Zaradi rekordnega zanimanja še danes in jutri!

DANES

12. dan predvajanja!
Nad 26000 obiskovalcev

BALALAJKA

PREDSTAVE danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 10.30 dopoldne (znižane cene) ter ob 15., 17., 19. in 21. uri

Najbolji film sezona! Metroslager, kakršnega še ni bilo in ga dolgo spet ne bo!
NELSON EDDY — kralj pevcev!
Hona Massey — najnovejša njegova partnerica!
KINO UNIC — Telefon 22-21

Vsak Ljubljčan, meščan in okoličan mora videti

BALALAJKA!

Poglavje o Jernejih Šestirjih

Nekaj misli ob svežem grobu Radoslava Knafliča

Maribor, 9. januarja.

Fo sem 1. oktobra 1. 1905 prevzel uredništvo takratne celjske »Domovine«, je bil prvi članek, ki mi je prišel pod roko, da ga pregledam in pripravim za tisk, članek: »Občina, zaslužnica slovenskega jezika«, ki ga je poslal nadučitelj na šoli na Gorici pri Mozirju, v občini Kokarje. Takrat 45letni Radoslav Knaflič. Imponiral mi je takoj stvarni ton članka, pisanega razborito, nacionalno odločno, z iskreno in vročo ljubeznijo do tlačenega in preziranega slovenskega naroda, njegovega jezika in njegove zemlje. Kmalu sem zvedel, da vodi pisec članka kot tajnik občne Kokarje najodločnejšo borbo za slovenski jezik. ki mu avstrijske oblasti in njihovi organi od najvišjega pa do najnižjega niso hoteli priznati niti na primitivnejše in najelementarnejše pravice, in so hoteli prisiliti slovenske župane, da bi morali sprejemati nemške dopise in jih reševati. Na čelu kokarske občine je bil takrat kot župan Jernej Šestir, zaveden in odločen slovenski kmet, ki je kaj hitro pristal na Knafličev brezkompromisni predlog: odklanjati sprejemanje nemških dopisov, ki so prihajali na občino. Razvila se je veličanska borba, ki je segla do najvišjih centralnih mest in ki se je v načelu končala ugodno za slovensko stvar, seveda šele po dolgih letih napornega dela, v katerem so bili angažirani tudi takratni slovenski državni in deželni poslanci Jernej Šestir, prepričan, a zaveden in odločen slovenski kmetiški župan ni omahnil, dasi so mu grozili z globami in drugimi kaznimi. Knaflič, ki je imel neizmerno mnogo naravnega juridičnega instinkta, pa tudi mnogo pravnega znanja, je znal spetno odločiti vse puščice zažganih avstrijskih vseslovenskih valpov.

izdal v mali knjižici ob 15letnici njegove smrti ob koncu leta 1937. Kmalu so se začeli oglašati enako borbeno tudi mnogi drugi slovenski župani, ožunčeni po uspehih kokarske in središke občine: številni Jernejev Šestirov je stalno naraščalo, odpor slovenskih županov na slovenskem štajerskem proti samovolji avstrijskih absolutistov se je širil vedno bolj in bolj.

V osebnih stikih z obema glavnima voditeljima te borbe, Knafličem in Šinkom smo se razgovarjali o možnostih čim tesnejšega sodelovanja vseh slovenskih županov na štajerskem za izpolnitev občinske samouprave in zlasti za natočnejšo borbo za slovenske pravice. Sklenili smo, ustvariti tesnejšo organizacijo slovenskih županov po posameznih okrajih. V ta namen naj bi se pripravila posebna pravila za okrajne županske zveze in po vseh okrajih naj bi se priredili ustanovni zbori teh okrajnih zvez. Na šinkovo in Knafličevo željo sem izdelal vzorna pravila za zamišljene okrajne »Zveze slovenskih županov« in 8. februarja 1906 je bil prvi županski shod za ormoški okraj Udeležili so se ga z malimi izjemami vsi župani okraja, ki jih je bilo sprito takratnih malih občin veliko. Zborovanje je vodil šinko sprejeta so bila pravila ter razne resolucije in sklenjena je bila ustanovitev zveze. Že 11. februarja je sledil enak tudi skoraj poistoštevilno obiskani županski shod v Slov. Bistrici. Za smodni del je na medtem pripravil tla Knaflič in sta bila po njegovih pobudi prirejena županska shoda v Šostanju 11. marca in pri Sv. Francišku za gornjegrajski okraj 24. maja.

Toda gospodim pri graškem cesarskem namestništvu in na cesarskem Dunaju to obhajanje slovenskih županov ni bilo kaj več in prišlo »Zveze slovenskih županov« za ormoški okraj, ki so bila prva predložena niso našla milosti pri cesarskem namestništvu in v Gradcu. Tudi pritožba na Dunaj kljub intervenciji deželnega poslance dr. Jurtele in državnega poslance dr. Ploja ni uspela, pravila niso bila potrjena. S tem seveda avstrijski oblastniki niso mogli preprečiti, da bi se pokret slovenskih županov vedno bolj ne širil: Jernejev Šestirov je bilo vedno več!

In tako je lahko Knaflič s poročem obhajal v »Domovini« 25. julija 1906 članek pod naslovom: »Pridržimo za svojimi načeli zakon in zmaga sta na naši strani!« S Knafličem, ki smo ga včeraj izrekli materi zemlji, sva zadnja leta v Mariboru večkrat obujala spomine na te hude in vendar tako lepe dreve narodne borbe.

V. S.

Paule Wessely že dolgo nismo videli

Danes v Matici premiera njenega najnovejšega filma »Njeno življenje«

Mnogi so mislili, da se je tako priljubljena in popularna igralka poslovila od filma, v katerem je žela toliko lahorik, toda ni bilo tako. Kratak premor je kot prava, resnična umetniška izrabil za to, da je z načrtanim in intenzivnim študijem izdelala kreacijo, ki predstavlja vrhunec njene filmske kariere. Film »Njeno življenje« so tedne in tedne vrteli v nabitih dvoranah pred navdušenim občinstvom po vseh evropskih vele mestih.

Dvoje je povzročilo, da je film imel tak uspeh: dovršeno, prepričevalno igranje Paule Wessely in vseskozi dramatična vsebina, ki gledalca od prve do zadnje minute drži v napetosti.

Vsakogar bo presunila življenjska pot mlade deklice, gostilničarske hčere, ki ji je usoda poslala na pot človeka, na katerega po svojem družabnem položaju niti pomisliti ne bi smela. Ostala je zapeljana, zapuščena in zaničevana od vseh, ker je ljubila... On je bil povrh lahkomiseln, blaziran vele mestnež. Toda ona je vztrajala v ljubezni, trpela leta in leta kruto dejstvo, da ne cenil njene ljubezni, da je poročen z drugo, da ima otroka z drugo ženo, medtem ko njun otrok nima očeta.

Njena velika ljubezen je končno doživela triumf. Dobila je ljubljenega moža in njun otrok dobrega očeta.

Vsebina filma je življenjsko aktualna, tako resnično prepričljiva in dinamična, da je skoro povsod izhajala tudi kot filmski roman, ki so ga vneto čitali in si ga potem tudi živega ogledali na platnu.

Delo je tudi sicer zanimivo, v filmu so prekrasni naravni posnetki. Prikazano je življenje v starih romantičnih dunajskih kavarnah ob lepih valčkih, nočno življenje v Budimpešti itd.

Vsebinsko bi prav za prav lahko izrazili s temi kratkimi besedami: Zapeljano dekle z največjo ljubeznijo spreobrne svojega zapeljivca.

Ali bo elektrika v Ljubljani podražena?

Podražitev elektrike bi imela za posledico omejitve porabe

Ljubljana, 11. jan.

Pred tedni smo poročali, da bodo elektrarne v dravski banovini prisiljene podražiti elektriko po novem letu za 25 do 35%. Podražitev so utemeljevali z znanim zvišanjem produkcijskih stroškov in naglašali so, da so jo dolgo odlagali, čeprav bi bili upravičeni zvišati cene že med letom, zlasti še, ker se je elektrika že podražila v drugih banovinah, kjer je bil splošen dražja kakor pri nas, toda razen napovedi Združenja elektro tehničnih obrti dravske banovine v Ljubljani ni bilo nobenih drugih napovedi o podražitvi. Tudi ljubljanska mestna elektrarna doslej še ni napovedala, da se bo elektrika podražila in zato zvišane cene ne morejo biti uveljavljene v tem meecu. Pričakovati smemo, da bo mestna elektrarna napovedala podražitev vsaj mesec dni prej. Podražitev električne energije je zelo

Paula Wessely, igralka filma »Njeno življenje«.

kočljiva zadeva, zato se tudi ne morejo odločiti za njo tako lahko brez vseh pomislekov. Nevarnost je, da se bo zaradi podražitve zmanjšala poraba električnega toka, tako da bi podražitev ostala brez učinka. Podražitev elektrike pa bi tudi vplivala posredno in neposredno na zvišanje življenjskih stroškov, povzročila bi še večje naraščanje draginje, česar si pač ne morejo želeli. Že zdaj so občinske uprave v hudi stiski, ker bi bilo treba zvišati plače uslužbenecv in ker naraščajo zaradi draginje čim dalje bolj tudi drugi izdatki, a ni nobenih virov dohodkov, ki bi se bolj ne obremenjevali produkcije ter zavirali gospodarskega razmaha.

Poučen je primer zagrebške mestne občine. V novem proračunskem letu je zagrebška mestna občina namerala uvesti posebno trošarino na porabo elektrike.

Kino Matica, tel. 22-41

Najnovejši triumf slavne

PAULE WESSELY

v filmu nepisno ganljive vsebine

Pretrpetljiva drama preprostega kmetiškega dekleta, ki jo zapeljivec pusti... toda ona v ljubezni vztraja in po dolgih letih trpljenja in žrtv dobil ljubljenega moža in svojemu otroku do brega očeta. — PREDSTAVE DANES ob 16., 19. in 21. uri. JUTRI predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri, dopoldne ob 11. uri.

Filmsko delo, ki po največjih evropskih kinematografih je bilo tedne na sporedu...

Njeno življenje

nega toka in svetilnega plina. Računali so, da bodo dohodki teh dajatev znašali 11.800.000 din, toda sedaj so sklenili, da elektrike in plina ne bodo podražili še s to doklado. Mestni zastopniki so zavzeli stališče, da trošarine ne bodo uvedli, ker bi bilo z njo prizadete širše plasti prebivalstva in ker bi bil to signal za podražitev električne energije še v drugih krajih, ter bi se tako v splošnem podražila razsvetljava in druge življenjske potrebnosti. Ravnanje mestnih podjetij so nasprotovali uvedbi trošarine, češ, da ni normalno, če producent sam uvaža dajatve na svoje produkte, kajti elektrarna in plinarstva sta mestni podjetji. Iz teh razlogov v Zagrebu ne bo prišlo do uvedbe nove trošarine, obojino podražitev elektrike in plina. Kljub temu pa bodo morali podražiti elektriko zaradi zvišane državne trošarine in ker se bo zaradi te višje trošarine zvišala tudi banovinska trošarina. Skupna podražitev bo znašala 37%. Pri tem je treba še upoštevati, da je bila električna energija lani podražena v Zagrebu za dinar pri kilovatu uri zaradi podražitve pogonskih sredstev in zvišanja plač uslužbenecv mestne elektrarne. Zaradi zvišanja državne trošarine na elektriko pa sedaj v Zagrebu celo razmišljajo, ali bi ne bilo bolje revidirati cene navzdol kakor navzgor, da bi ne prišlo do škodljivih posledic. Vendar je malo upanja, da bi zaradi zvišane državne trošarine ne bili prisiljeni podražiti toka. Sedaj so v hudi zadregi, kaj naj stori. Kajti ugotovili so, da se je poraba električne energije zaradi lanske podražitve zmanjšala. Ljudje zelo varčujejo pri elektriki in izmenjavajo močnejše žarnice s slabšimi.

Na razmere v Zagrebu smo opozorili, ker so podobne ljubljanskim. Pri nas se sicer lani tok še ni podražil, vendar nova podražitev zaradi zvišane trošarine ne bo ostala brez škodljivih posledic. Z gotovostjo moramo računati, da se bo poraba električne energije zaradi podražitve zmanjšala ter da bodo zaradi tega tudi dohodki elektrarne manjši. Mestna občina se bo zelo težko izognila podražitvi zaradi povečanih produkcijskih stroškov elektrarne. Ljubljana je odjemalec toka velenjske kalorifčne centrale, odnosno banovinskih elektrarn. Zaradi podražene premoga so se produkcijski stroški kalorifčne central precej podražili. Če bi mestna elektrarna ne upoštevala te podražitve, bi se morala odpovedati dohodkom pri preprodaji toka, toda proračun ljubljanske občine bodo morali najbrže tudi letos zvišati, zato bodo potrebovali močne vire dohodkov.

Sedaj se torej vsiljuje vprašanje, koliko se bo elektrika podražila v Ljubljani in kdaj. Po sedanjih informacijah so banovinske elektrarne podražile elektriko za 15%, torej nekoliko manj, kakor je napovedovalo Združenje elektro tehničnih obrti dravske banovine (25–35%). Seveda je pa tudi to precej, zlasti še, ker je treba prišteti še zvišanje na državno trošarino. Nekatere zasebne elektrarne so podražile tok za 25%.

Pričakovati vsaj smemo, da do podražitve električne energije v Ljubljani ne bo prišlo vsaj še v tem mesecu in morda tudi ne prihodnji mesec, ker doslej še ni bilo nobene napovedi podražitve. Mestna občina, odnosno elektrarna, ima tudi pogodbe s posameznimi odjemalci toka za industrijski pogon in jim mora ob pravem času odpovedati pogodbe, če hoče zvišati cene. Doslej tega še ni storila.

Ob smrti skavtskega voditelja

Litija, 10. januarja
Januarska številka »Skavta«, glasila stega skavtov kralja Matjaža v Litiji, je posvečena te dni umrlemu skavtskemu ustanovitelju in voditelju lordu Robertu Baden Powellu. List navaja svojo vest o smrti velikega skavtskega vzornika po poročilu »Slovenskega naroda« z dne 8. t. m.

V Litiji imamo pridno delujočo skavtsko edinicu, ki je po sodbi vseh vidnejših funkcionarjev ne samo iz Slovenije, temveč tudi iz ostale Jugoslavije med najbolj marljivimi. Saj imamo med drugim kar dva skavtska domova, eden je dolčen za člane, drugi za skavtine, nazvane planinke. Litijski skavti imajo tudi bogato knjižnico ter izdajajo lasten list »Skavta«.

Takoj, ko je bilo objavljeno, da je umrl ustanovitelj skavtizma, se je sestala uprava litijskih skavtov k posvetu in je izdala žalno poslanico objavljeno v »Skavtu«. ki je zanimiva tudi za širšo javnost in ki pravi:

Dne 8. prosinca 1941 nas je za vedno zapustil ustanovitelj naše velike organizacije lord Robert Baden Powell of Gilwell. Umrl je v trenutku, ko na svetu bijeta odločilen boj pravica in krivica... Umrl je mož, plemenit po značaju in velik po duhu. Da se, pokojniku izkaže dolžna pieteteta, odrejaemo vsem stegovim edinicom in vsemu svojemu članstvu sledeče:

1. V nedeljo dne 12. prosinca bo ob 11. dopoldne v VI. razredu litijske ljudske šole kalna kmemoracija za pokojnim ustanoviteljem skavtizma. Udeležba je za vse članstvo strogo obvezna.
2. Zlatna seta stezove uprave bo v soboto 11. t. m. ob 19. v Domu skavtini.
3. Zastava Savske čete mora nositi do 28. svečana t. l. črn trak.

4. Vsi sestanki bodo do 31. t. m. brez prepevanja pesmi. Igre naj bodo predvsem umskega in mirnega značaja. Na sestankih naj se spominja življenje Baden Powella z branjem člankov iz njegove knjižice »Skavta«.
5. Značke na civilni obleki morajo biti do 23. svečana t. l. podložene s kratkim črnim trakom iz flora.
6. Zigi vseh edinic morajo biti do 10. svečana t. l. črnega odčisa.
7. Po možnosti naj si vsi skavti in skavtine nabavijo sliko pokojnega ustanovitelja, lo uokvirijo in izobesijo na častnem mestu svojega stanovanja.
8. Častarke in zabave posameznih edinic se ne smejo vršiti do 10. svečana.
9. Vsi naj se čimhitro opolnobe in deutelejo za vprosah skavtske ideje. To bo naj najlepše upravljanje pokojnikove dediščine.
10. K izvršitvi gornjih navodil je treba storiti takoj.

Slava pokojnemu lordu Robertu Baden Powellu of Gilwell! — Tako poslanica.

Razen tega blabola pred skavtskim domom na ljuborju, ki je kakih 20 metrov visok žalna zastava v znak smrti velikega pokojnika, skavtska poslanica našemu članstvu na je postavljena v črn okvir.

JUTRI gostuje

na Sokolskem odru v Zgornji Šiški

z uspeho burko

»Pri belem konjičku«

Sokolska dramska družina iz Most. Pridite, smejali se boste!

Iz Zagorja

Zagorska hripla v graški Tagesposti z dne 3. t. m. je na poti do uredništva tega lista zavzela nevarne dimenzije. Takoletimo: V Zagorju in okolici razsaja že nekaj dni gripi podobna bolezen, ki je terjala že mnogo žrtv. Posebno med ru-

darji rudnika Zagorje je bolezen močno razširjena. Oblasti se trudijo, da bi zavre razširjanje te nevarne bolezni. Tako hudo pa vendar ni! Bolezen je tu kot drugod in menda tudi tam preko položila tega in onega na posteljo, kar je sedaj splošen pojav, žrtve pa, kolikor nam je znano, naravnost od gripe ni bilo doslej še nobene.

Poroča sokolskega para. V nedeljo se poročita v frančiškanski cerkvi v Mariboru naš vrli sokolski delavec, telovadec in član prosvetnega odseka g. Janko Berglez, mehanik pri TPD, in gđ Julijana Korkalj, trgovska pomočnica v Mariboru. Mlademu paru naše iskrene čestitke!

Radjskih aparatov je bilo doslej registriranih 276 za zagorski poštni okoliš. V zadnjem letu torej visok porast radjskih lastnikov.

Občinski preskrbovalni urad je v petek v glavnem zaključil popisovanje potrošnikov, katere bo po znanem ključu oskrbovalo preko 30 trgovin in drugih s pšeničnimi mleviskimi izdelki. V odboru so: predsednik župan g. Prosenec Anton, namestnik g. Flisek Viktor, trgovce in zadruge zastopajo g. Torkar Anton, Müller Viktor in Ponikvar Stane, potrošnike g. Guna Franc in Ručman Maks, industrijo ravnanja rudnika ing. g. Silvin Burger. Za poslovanje je bil postavljen g. Mihevc Ivan. V zvezi z določenim obrokom moke se čuje splošna sodbja, da je premajhen, saj je znano, da je naš rudar velik potrošnik kruha, ki je njegova poglavitna hrana, kar bi bilo vselakor treba upoštevati.

Društvo obrtnikov je imelo na Sv. tri kralje pri Drnovski v Potoški vasi svoj občni zbor. Vodil ga je predsednik g. Turk Jože. Po običajnih poročilih, ki so izkazovala agilitno društva, je bil po večini izvoljen prejšnji upravni odbor z dosedanjim in zaslužnim predsednikom g. Turkom na čelu.

Darujte za staroški

»Dom slepih«

zavod za odrasle slepe!

Cek. rač. 14.672, »Dom slepih«, Ljubljana.

Shirley Temple,

fenomenalno dekletce filmskega platna

Nasmeh sreče

Vas bo ponovno očarala s svojo prirodno igro, ljubkimi plesi in mičnimi pesmicami iz zborni.

humoreski

Premiera danes ob 16., 19. in 21. uri, jutri v nedeljo ob 10.30, 15., 17., 19. in 21. uri

»Balalajka« prekosila vse rekorde!

Zaradi ogromnega, vedno rastočega zanimanja občinstva bo predvajal kino Union film še v soboto in nedeljo!

O prekrasnem filmu »Balalajka« so dejstva prekosila vse naše napovedi. Film teče v Unionu že dvanaesti dan in bo predvajan še danes v soboto in jutri, v nedeljo. Zanimanje za ta edinstveni slager niti najmanj ne pada, čeprav je film videlo doslej že nad 26.000 ljudi, kar je edinstveni rekord v kroniki ljubljanske kinematografije. Noben film z Greto Garbo, Charlesom Chaplinom, niti »Bell jorgovan«, »Snežuljica«, celo niti prvi zvčni film »Singing Fool« ali »Sonny Boy«

drži na sporedu vsaj še v soboto in nedeljo, da si ga morejo ogledati ljudje iz bližnje ljubljanske okolice, kajti glas o edinstvenem filmu »Balalajka« je prodrl daleč izza ljubljanskih meja po vsej Sloveniji. Uprava kina Uniona dobiva dnevno naročila vstopnic iz Kranja, Tržica, Jesenic, Trbovelj itd. itd. in tem prošnjam je končno unionska uprava ustregla in pridržala film na sporedu še danes in jutri! Ta stvar sicer ni tako lahko šla, toda navdušenje ljubljanskega občinstva je odtelalo

ni našel med publiko takšnega odmeva, tolikšnega navdušenja kakor edinstvena Metro-umetnična »Balalajka«. Eddy Nelson je res postal pravi kralj vseh pevcev, kralj, ki s svojim čudovitim baritonom opaja poslušalce do navdušenja. Pesmi »Ej Unjeme«, »Balalajka«, arije iz opere »Carmen« poje Nelson Eddy tako čudovito lepo, da jih zlepa nihče ne bo pozabil, kdor je to petje le enkrat slišal. Ljudje si pogledajo film po dvakrat, celo večkrat in vsi pripovedujejo, da se jim je film pri ponovnem ogledu zdel še mnogo lepši in lepši. Uprava kina Uniona je prešla za film že nebroj čestitk, obenem pa tudi prošnje s podeželja, naj film ob-

vse razloge in izposojevalnica je končno pristala na dovoljenje, da se film predvaja v Ljubljani še dva dneva — danes in jutri.

Danes in jutri ima tedaj sleherni Ljubljčan, meščan in okoličan zadnjo možnost videti edinstven film, ki je doslej očaral že tako ogromno število, ki bo te dni prekosilo število 30.000.

Uprava kina Uniona sporoča svojim cenjenim obiskovalcem, da bo film »Dunja — poštarjeva hči« kljub podaljšanju »Balalajke« prav kmalu sledil in da je premiera tega prav tako krasnega, izbranega filmskega dela preložena le za par dni.

DNEVNE VESTI

— V Beogradu izdajajo uredbo o racionalizaciji porabe življenjskih potrebščin. Iz Beograda poročajo, da pripravljajo uredbo o uvedbi nakaznic za živila za področje vse države. Najprej bodo uvedene nakaznice za kruh, sladkor, moko, olje in mli. Razen tega bodo tudi izdani predpisi o pristojnem o kupu pšenice, koruze in moke. Te predpise o racionalizaciji življenjskih potrebščin bosta v kratkem podpisala trgovski minister in ban banovine Hrvatske.

— Vodstvo nemške športne zveze v Jugoslaviji. V naših sportnih krogih je vzbudila veliko pozornost vest, da se ustanovi v Jugoslaviji Zveza nemških sportnih klubov. Na posvetovanju v Vrbsu je bilo zastopanih po delegatih 12 nemških klubov. Za vodjo nemškega športa v Jugoslaviji je določil Kulturbund tovarnarja Henrika Rieka. On je določil upravni odbor nemške športne zveze v Jugoslaviji. Za kapitana je imenoval odvratnika Karla Mentrečka, za vodjo sodniškega zbora pa dr. Stefana Metza.

ZVOČNI KINO SOKOLSKI DOM

V SISKI, telefon 41-79

Pustolovščine Antonia Adversa

Antonio Adverso

V glavni vlogi: Fredric March

In Oliva de Havilland

Zaradi izredne dolžine filma predstave: danes ob 7. in 9. uri, jutri ob 7.30, 5., 7.30 in 9. uri, v ponedeljek ob 7. in 9. uri

Prihodnji spored: v soboto 18. I. 1941

Plodovi zemlje

Iz Ljubljane

Ij— Ante Beg se najprijetneje zahvaljuje vsem ljubim prijateljem, dragim znancem in doslej osebnost se nepoznanim odličnim osebnostim, ki so se ga ljubivo spomnili ob njegovi 70letnici z brozjavami, pismenimi in osebnimi čestitkami. Prav tako se zahvaljuje svojim novinarskim tovarišem in uredništvom »Jutras«, »Slov. Naroda« in »Domovine«. Tudi na tiskarskega škrtca ne sme pozabiti, ki ga tako verno spremlja skozi vse njegovo 44letno novinarsko in publicistično delo. To pot ga je škrtac v »Jutru« povabil od potovanja učitelja CMD na potovanje služitelja. Vsem mlajšim gratulantom želi dočakati njegovo usodo, vsem starejšim (bili so le trije) pa še par križev za nadlogo in pokoro. Namestu pismenih zahval je po svojih skromnih sredstvih podaril po 200 din za zimske pomoči viški podružnici CMD in viškemu Sokolu.

Ij— Oficirji ljubljanske garnizije bodo priredili 13. januarja ob 21. v Zvezdi s.o. družabni večer za sprejem pravoslavnega novega leta. Rezervni oficirji in vojaški ozračniki naj se s svojimi družinami v čim večjem številu udeležijo tega družabnega večera. Obleka poljubna.

Ij— Najcenejši in pester sejem prirede obrtniki na XVII. obrtniškem plesu drevi v Kazini. Obleka poljubna. Vsi uljudno vabljeni!

Ij— V zvezi z omejeno potrošnjo petroleja in z uvedbo izkaznic za nakup tega goriva opozarja mestno poglavarstvo v Ljubljani vse prebivalce, ki nimajo električne razsvetljave, ampak rabijo še petrolejke, naj bi si omislili acetienske luči. Pri tem priha v poštev predvsem karbid, ki ga domače tovarne v zadostni količini proizvajajo, zaradi česar ni bojazni, da bi ga zmanjkalo. Ker je naša država pri preskrbi s petrolejem navezana izključno na uvoz iz inozemstva in bi se zaradi tega utegnile zgoditi, da bi utegnili biti petroleja še manj na razpolago, priporočamo vsemu prizadetemu prebivalstvu, da se čim prej preskrbi s karbidnimi svetilkami.

Ij— Pianistka Branka Musulin, ki je z velikimi uspehi nastopala na samostojnih koncertih v tujini, je dobila tam tudi slajne kritike. Tako piše eden izmed kritikov o njej: Gd. Musulin je mlada klavirska umetnica, ki pa je navzven svoji mladosti v vsakem pogledu eksaktna, popolna umetnica. Kot tako jo moramo spoštovati in visoko ceniti. Njena tehnika je izredno razvita in premaga vse tudi največje težave, ki so jih napisali skladatelji klavirskih del. Klavirsko obvlada popolnoma, bodisi da gre preko njih kakor vihar, ali pa da izvajala iz svojega instrumenta najlepše melodije največje občutnosti. Njeno predavanje je v resnici prvovrstno, da si lepega in boljše skoraj ne moremo želeli. Enako sijajno pišejo tudi drugi kritiki. Gospodična Branka Musulin bo koncertirala v Ljubljani v ponedeljek 13. t. m. ob 20. v mali filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjižarni Glasbene Maticе, 16-n.

Ij— Veliko zanimanje je za Nudičovo veseligr »Gospa ministrica«, ki jo z velikim uspehom uprizorjajo v šentjakobskem gledališču. Igra je skrbno pripravljena in sodelujejo najboljši modri odra. Ponovitev bo drevi in jutri zvečer ob 20.15. Pri današnji predstavi bo proslavil svoj stoti nastop g. Ernest Eypper, eden vodilnih igralcev odra. Ker so bile vse dosedanje predstave popolnoma razprodane, kupite vstopnice že v predprodaji.

Ij— Ljubljano gledališče Sokola na Viču uprizorji jutri (v nedeljo) ob pol 11. in ob 15. zabavno lutkovno igr »Začarani gozde«. Vabimo sokolsko mladino in prijatelje lutkovne umetnosti naj posetijo obe predstavi v polnem številu. Dopoldanska predstava je namenjena predvsem mladini, popoldanska pa tudi odraslim.

Ij— Meščanska šola na Viču bo priredila jutri v nedeljo ob 18. v dvorani meščanske šole božično igr »Stanko in Lencica«. Igra je zelo lepa. V njej nastopajo palčki in vile. Ker je čisti dobček namenjen pomožni kuhinji na meščanski šoli, ki oskrbuje 45 dijakom brezplačno kosilo, vabimo občinstvo, naj se v čim večjem številu udeležijo te dobrodelne prireditve.

Ij— Vse vozne karte pri PUTNIKU!

Ij— Se vedno zasledovan morilec. Morilca Marije Podpečanove še vedno pridno zasledujejo. Za sedaj je skoro gotovo, da je zasledovan Henrik Podpečan po bežni na Hrvaško in sicer v vojaški obleki Henrik Podpečan, ki je bil vojen 1. 1917 v Ljubljani, je po poklicu krojaški pomočnik in je sedaj vojaški obveznik. Ni

tudi izključeno, da si je kupil z denarjem, ki ga je našel pri Podpečanovi, civilno obleko in da se sedaj skriva kje na deželi. Zasledovanec je 173 cm visok, slike postave, podolgovatega obraza, kostanjevih las in rjavih oči.

Ij— Posnemanja vredno. V časih pomankanja vsaj ne moremo tožiti, da primanjkuje tudi snega. Kaže, da ga bo v Ljubljani v tej zimi dovolj brez nakaznic. Nekateri sicer niso zadovoljni, a nanje se res na treba ozirati. Tako smo včeraj opazili na križišču pred pošto postreška pri nenavadnem opravilu. Postreška je kidal sneg na pobudo prometnega redarja, ki ni mogel več varno stati na kupu pohojene- ga snega med tramvajskimi tračnicami. Da bi ne trpela prometna služba, je najel postreška ter mu dal napitnino za šilce žganja. Če ne bo vestnemu stražniku izrekel nihče drugi priznanja, naj mu bo izrečeno ob tej priliki.

Ij NA VSAKO MIŽO LASKO PIVO

Ij— »Balajka« prekosi vse rekorde: Kino Union predvaja film »Balajka« jutri! Takšnega navdušenja kot »Balajka« ni izval še noben film v Ljubljani. Skoro dva tedna se film predvaja v kinu Union skoro 30.000 ljudi je videlo film in skoro dan za dnevom prihajajo novi ljudje, taki ki rečno ne zahajajo v kino, ta film pa hočejo videti na vsak način, ker so slišali o njem besede največje pohvale in občudovanja iz ust onih, ki so si ga ogledali. Ne samo iz Ljubljane, temveč iz bližnje in daljne ljubljanske okolice prihajajo upravi kina Uniona prošnje, da bi se film odbržal na sporedu vsaj še par dni; tem prošnjam so morali končno ustreči, čeprav bi morala »Balajka« še drugim, kjer je prav tako že željno pričakujejo. Kino Union je zato premiero prav tako krasnega filma po Puškinovi noveli »Dunja« — »Pšarjeva hča« s Hlido Krahlovo in H. Georgeom preločila na prihodnji teden in odbržala »Balajko« še par dni na sporedu 346.

Ij— »Nasmeh sreče« je mična in zabavna filmska humoreska ameriške Foxove produkcije, v kateri nastopa fenomenalno dekletce filmskega platna, mala in ljubka Shirley Temple. S svojo prirodno dražestjo očara to dekletce slehernega filmskega občivalca, še prav priljubljena pa je med našo mladino. Njeni pevski in plesni nastopi so prav dragoceni ter dokazujejo, da je mala Shirley že prava filmska umetnica. Ne manjka ji otroške razigranosti in vrtoglavice porednosti, tako da v vsakem svojem filmu zabava tudi odrasle. Film »Nasmeh sreče« nam prikazuje ljubavno idilo dveh mladih ljudi, katerima prinaša mala Shirley srečo. Njeni novi skrbniki jo oskodujejo s tem, da ji nudijo nov dom in brezskrbno zaščito pred izkoriščevalci. Film bo prav gotovo ugajal našemu občinstvu, ki pozna malo Shirley Temple že iz njenih prejšnjih številnih odličnih filmov. Na sporedu je v kinu »Slogie« le kratke čas ter pripravljamo, da pohite vsi z ogledom tega filma. 344

Ij— Ukradeni kolo. Izpred neke gostilne na Tržaški cesti je bilo te dni ukradeno 1000 din vredno, sivo pleskano moško kolo znamke Opel s tov. št. 890020. Prednji blatnik je zelen, obroč prvega kolesa pa rumene barve. Oškodovanec je Ivan Lenčič iz Ljubljane.

Ij— V začetniški plesni točaj Jenčeve šole v Kazini vsak ponedeljek ob 20. se se sprejemajo novinci — dame in gospodje. Vsako nedeljo ob 16. popoldanski ples. Vsak torek in četrtek ob 20. nadaljevalna točaja, vsak petek začetniško-nadaljevalni točaj. Posebne plesne ure in informacije vsak dan. Študenti (nje) p.pust. 12-n

Ij— Pečen prašiček (odročaj), divjačina, pečen puran! Stara cena vin, gostilna Lovšin. 13-n

Belečnica

KOLEDAR

Danes: Sobota, 11. januarja: Higij

Jutri: Nedelja, 12. januarja: Ernest

DANAŠNJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Njeno življenje

KINO SLOGA: Nasmeh sreče (Shirley Temple)

KINO UNION: Balajka

KINO SIKKA: Antonio Adverso

KINO MOSTE: Veliki orel (Shirley Temple) in Bar Jaga

RAZSTAVA akademikega slikarja Dušana Petriča v Obersnelovi galeriji, odprta ob 8. do 18.

JUBILEJNI XX. SLOVANSKI VEČER ob 20. na Taboru.

OBRITNIŠKI PLES ob 20. v Kazini

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE »Gospa ministrica« ob 20.15 v Mestnem domu

PRIREDITVE V NEDELJO

KINEMATOGRAFI: nespremenjeno

LUTKOVNI ODER SOKOLA Vič: »Začarani gozde«, ob 10.30 in ob 15.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE »Gospa ministrica« ob 20.15 v Mestnem domu

SOKOLSKA ŽUPA LJUBLJANA: skupščina ob 10. v telovadnici Narodnega doma.

DEŽURNE LEKARNE

Danes in jutri: Dr. Kmet, Tyrševa cesta št. 43, Trnkočje ded., Mestni trg 4, in Ustar, Selenburgova ulica 7.

Mestno dežurno zdravniško službo bo opravljala od sobote do 8. zvečer do ponedeljka do 8. jutraj mestni višji zdravnik dr. Marjan Ahčin, Korytkova ulica 18, telefon št. 36-24.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 uri

Sobota, 11. januarja: Lepa Vida. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Nedelja, 12. januarja: Ob 15.: Cigani, Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. Ob 20.: Romeo in Julija. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Ponedeljek, 13. januarja: zaprto.

Torek, 14. januarja: zaprto (gostovanje drame v Celju: Romeo in Julija).

Sreda, 15. januarja: Ugrabljene Sabinke. Red sreda.

OPERA

Začetek ob 20 uri

Sobota, 11. januarja: Veselo šeno windesko. Izven.

Nedelja, 12. januarja: Ob 15.: Angel s avtom. Mladinska opereta. Znižane cene od 30 din navzdol. Ob 20.: Madame Butterfly. Izven. Gostovanje bolgarske sopranistke Vanje Leventove in Elice Karloviceve.

Ponedeljek, 13. januarja: zaprto.

Torek, 14. januarja: Sabaka kraljica. Red terek. Gostovanje tenorista Josipa Gostiča.

Ljubljanski trg

Kljub precej ostremu mrazu je bil trg danes dobro založen z zelenjavo. Nekoliko več kakor prejšnje tržne dni je bilo danes tudi napredaj perutnine in jajc. Zdi se, da je bilo o božiču prodanih mnogo manj jajc kakor so prodajalke pričakovale, zato je trg založen z njimi tem bolj zdat. Zato pa tudi niso več tako draga kakor o praznikih, ko so lepa prodajali celo po 2.50 din. Danes so bila jajca srednje velikosti po 1.75 din. Trg je bil tudi dovolj dobro založen z jabolki. Nekoliko lepša zimska jabolka so zdaj po 10 din kg. Odkar je dovolj nasprodi pomaranž in mandarin po zmernih cenah, ljudje ne kupujejo več mnogo lepših zimskih jabolk. Nekoliko bolj povprašujejo gospodinjice po jabolkih za kuho — Kupčija z mlečnimi izdelki je zadnje čase precej zastala pri stalnih prodajalkah, zlasti se, ker zdat trg zopet precej dobro zalagajo z maslom tudi kmetice.

SOKOL

Skupščina ljubljanske sokolske župe Sokolska župa Ljubljana bo imela svoj skupščino jutri 12. t. m. Na dnevnem redu bo volitev nove župne uprave. Skupščina bo v telovadnici ljubljanskega Sokola v Narodnem domu. Začetek ob 10.30.

Sokol iz Most gostuje v Zg. Sisk. Sokolska odra v Zgornji Siski in v Mostah sta se dogovorila za čim tesnejše sodelovanje pri sadovi so se že pokazala. V četrtek 9. t. m. so nastopili izralski Sokoli v Zg. Siski na sokolskem odru v Mostah z uspešno kmetijsko burko »Vaska Venera« in želi izredno velik uspeh skoraj se večji kakor doma, kjer so burko uprizorili kar trikrat. Jutri v nedeljo pa pridele bratje in sestre iz Most v Zg. Sisko, kjer bodo na sokolskem odru uprizorili znano burko »Pri belem konjčku«. Ker je oder v Zg. Siski neprimerno večji, se bodo bratje in sestre lahko še bolj razigrali in bodo brez dvoma dosegli častni uspeh. Od domačinov pričakujemo da bodo v velikem številu posestili to predstavo in pokazali bratsko pažnjo do bratov in sestra iz Most, katerim želimo polno dvorano. — Društvena redna skupščina bo po skleni zadnje uravnave seje šele v nedeljo 19. t. m. ob 10.30. dopoldne članski sestanek, na katerem bo članstvo določilo kandidature leto nove uprave pa v sredo 15. t. m. ob 20. Zdravilo

Snežne razmere

Poročilo Tujkoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru ter SPD 11. I. 1940

Pohorski dom 1030 m: —10, oblachno, 20 cm snega na 25 cm podlage;

Senjorjev dom 1522 m: —12, oblachno, 35 cm snega na 15 cm podlage;

Peca 1654 m: —12, jasno, 25 cm snega na 35 cm podlage;

Maribor 274 m: —7, oblachno, 16 cm snega, pršič;

Sv. Trije Kralji 1191 m: —8, oblachno, 15 cm snega na 30 cm podlage;

Celjska koča 700 m: —10, jasno, 30 cm snega, pršič;

Grčič: —15, jasno, 30 cm snega, pršič;

Rateče-Pišnica 870 m: —13, jasno, 55 cm snega, pršič, skalnate uporabe;

Planica-Slana 950 m: —14, jasno, 75 cm snega, drsališče uporabno;

Planica-Tamar 1108 m: —14, jasno, 80 cm snega, pršič;

Peč-Petelinjek 1440 m: —13, jasno, 55 cm snega, pršič;

Podkoren 800 m: —12, jasno, 50 cm snega, pršič;

Kranjska gora 810 m: —14, jasno, 55 cm snega, pršič, drsališče in sankališče uporabno;

Bled 501 m: —15, jasno, 8 cm snega na 40 cm podlage;

Pokljuka 1300 m: —12, jasno, 75 cm snega, pršič;

Dovje-Mojstrana 650 m: —10, jasno, 45 cm snega, pršič;

Bohinj-Sv. Janez 530 m: —12, jasno, 45 cm snega, pršič;

Bohinj-Zagradec 700 m: —9, jasno, 45 cm snega, pršič;

Bohinj-Rudnica 530 m: —12, jasno, 45 cm snega, pršič;

Bohinj-Zla-otrog 530 m: —13, jasno, 60 cm snega, pršič;

Dom na Komni 1520 m: —12, jasno, 150 cm snega, pršič;

Skalnjaki dom na Voglu 1540 m: —14, jasno, 120 cm snega, pršič;

Gorjše 1000 m: —16, jasno, 55 cm snega, pršič;

Vačvorjev dom 1180 m: —4, jasno, 50 cm snega, pršič;

Dom na Kofcah 1500 m: —11, jasno, 65 cm snega, pršič;

Tržič 820 m: —8, jasno, 30 cm snega, pršič;

Dom na Kravcu 1700 m: —11, jasno, 65 cm snega, pršič;

Koča na Veliki planini 1558 m: —10, jasno, 60 cm snega, pršič;

Jezerko 890 m: —10, jasno, 20 cm snega na 15 cm podlage;

Škofja Loka 350 m: —12, oblachno, 30 cm snega, pršič;

Polzevo 620 m: —9, oblachno, 16 cm snega na 23 cm podlage;

Kurečček 833 m: —8, oblachno, 30 cm snega, pršič;

Ribnica na Dol. 498 m: —6, dežno oblachno, 35 cm snega, pršič;

Sodražica 550 m: —7, oblachno, 40 cm snega, pršič;

Lisca 947 m: —7, jasno, 25 cm snega na 20 cm podlage;

Koča na Smohorah 784 m: —12, jasno, 35 cm snega na 25 cm podlage;

Maksa Lajovica

poslednja pot

Litija, 11. januarja.

Iz Dupelj, kjer je poslednje leto upravljal bratovo posestvo, so pokojnika Maksa Lajovica, ki je prejel več desetletij stalnoval v Litiji in je imel pri nas trgovino z mešanim blagom in kasneje trgovino in gostilno na Frtici, prepejali takoj v Litijo, kjer so sprejeli krito s truplom za

nekar ur v našem Sokolskem domu. Počival je sredi cvetja in ob sokolski časti strazi. Br. Maks Lajovica je bil pri nas popularna osebnost. Pomagal je pri sokolskem delu, bil pa je tudi vnet muzik, saj je pri Lajovčevih veselje do glasbe že v krvi in je znani slovenski skladatelj Anton Lajovic Maksov brat. Maks Lajovica je več let sodeloval pri litijemskem cerkvenem zboru, prepeval je pri »Lipi« in je bil večkrat tudi njen pevovodja. K njegovi krsti pa so se prišli posloviti tudi naši šnarski sosede pevci, ker je Maks Lajovica večkrat svoj čas tudi šnarske Zvončice. Čeprav je v letih je po preselitvi v Dupljo na Gorenjsko zbral okrog sebe malo pevsko družino in jo je s priznanim poživljajnostjo vezal. Prav zato so mu novi krajanji v Dupljah poklonili za poslednjo pot lep venec. Na poslednji poti od Sokolskega doma do našega pokopališča ga je spremljala množica pogrebcev od blizu in daleč. Pred krsto so koračili Sokoli s prapori, pevci s prapori, za njo pa poleg sodnikov mnogi njegovi prijatelji in znanci. V poslednje slovo so mu zapeli družni pevski zbori iz Litije in Smartna, ob odprtem grobu pa je izrekel zahvalo br. Maksu upokojeni šolski nadzornik br. Ivan Bezeljak kot bivši predsednik »Lipe« in nekdanji starosta litijskega Sokola. S pokojnikovo smrtjo je izgubila vernega druga njegova zvesta življenjska spremljevalka gospa Anči, otroci ga Silva, poročena s krojaškim mojstrom g. Knolom sa Maca poročena z geometrom g. Kalinom gđ. Marinka uradnica in veterinar g. Bojan pa skrbnega očeta. Br. Maksu Lajovicu bodi ohranjen blag spomin. Zaljubljenim ostalim iskreno sožalje.

Iz Kranja

— Porast števila brezposelnih. Pri tukajšnji borzi dela je bil v mesecu decembru preteklega leta zabeležen izreden dvig števila brezposelnih, katerih se je na novo prijavilo 557, odpadlo pa le 12, tako da jih je vseh skupaj 875. Delo dobe: 1 hlapec, 3 kmetijske dekle, 3 služkinje in 2 kuharici.

— Kino »Narodni dom« predvaja drevi v nedeljo ob običajni urah filma »Ob zatonu mladosti« in »Stoj, sicer streljam!« v dodatku pa nastopijo drestrane opice pod naslovom »Hollywoodske vragolije«.

— Lepa božičnica. Udruženje vojnih invalidov za kranjski kraj je priredilo 120 otrokom svojih članov lepo presenečenje in jih bogato obdarilo. Vsem, ki so z velikodušnimi darili omogočili lepo prireditve, zlasti pa nekaterim pesemnikom in tovarnam, se najlepše zahvaljuje.

— Vabila za VI. elitni ples kranjskih akademikov so razposlana. Kdor po pomoti ni prejel vabila, naj izvoli reklamirati na naslov: Jug. akademsko društvo, Kranj, Jenkova ulica 33.

Iz Krškega

— Jože Zankar na zadnji poti. Te dni je umrl v starosti 76 let šolski službenik in upokojeni orožnik g. Jože Zankar. Pokojnik je bil rojen leta 1864 na Drnovem kot sin kmečkih staršev. V bližnjem Leskovcu je končal osnovno šolo, po odslužitvi vojaškega roka v Mariboru pa je stopil v orožniško službo ter je služboval v Bosni in Hercegovini polnih osem let. Leta 1900 je nastopil službo šolskega sužitelja na ljudski in meščanski šoli v Krškem, kjer je služboval 40 let. Tik pred smrtjo je bil odklikovan za vestno in marljivo delo z zlatokolajno. Bil je mož poštenjak, priljubljen tako med učiteljskim zborom kakor tudi med učenci. Kot Sokol in naprednjak je v narodnem duhu vzgojil štiri sinove, ki so vsi rezervni oficirji. Najstarejši, Jože, je meščanskoskolski učitelj v Krškem, Albin je profesor v Ljubljani, Stane upravni uradnik, Viki pa tehnik pri cestnem odobru v Litiji. Kako priljubljen in spoštovan je bil pokojnik je pokazal njegov pogreb, ki se ga je kljub slabemu vremenu udeležilo lepo število prijateljev in znancev. Krška Glasbena matica mu je pod vodstvom predsednika g. Vutkoviča zapela pred hišo in na grobu žalostinke, gasilska godba pa mu je neumorno igrala na njegovi zadnji poti. Priljubljenemu g. Zankarju želimo miren pokoj, zaljubljenim sinovom naše iskreno sožalje!

— Naposled smo dobili moko. Pred božični prazniki smo poročali, da nam manjka že dalje časa moka in kruha. Peki sploh niso več peklili in niti dobili v nobeni gostilni k jedi več kruha. Pred dobrim tednom je občina priiskrbela vagon koruze, ki jo je prodajala po 3 din kg ter je bila tudi takoj prodana. Najhujša kriza je bila tako odstranjena in si lahko dobili vsaj koruzni kruh. v torek pa je dobilo sresko načelstvo v Krškem vagon enotne moke, ki jo bo te dni razpečalo preko trgovcev med konzumente. Upamo, da se bodo uredile različni glasovi, da bomo sedaj redno dobivali moko okrog 4000 kg na teden.

— Sestanek rezervnih oficirjev. Poverjenstvo UROIR v Krškem je sklicalo za nedeljo 12. t. m. ob 10. dopoldne članski sestanek v Krškem v ljudski šoli. Ker bo sestanek informativnega značaja ter se bodo obravnavali razni predlogi in se sklepalo tudi o obveznih predavanjih, določenih od vojaških oblasti, vabimo vse rezervne oficirje, naj se sestanka gotovo udeležijo.

Iz Trbovelj

— Sodni uradni dnevi. Okrajno sodišče v Laškem bo imelo v prvih treh mesecih uradne dneve: v Trbovljah 4. I. in 25. I., 8. II. in 22. II., 8. III. in 22. III., v Hrastniku pa 18. I., 15. II. in 16. III. Uradne ure bodo vsakokrat ob 9. do 12. in od 14. do pol 17.

— Pozor kmetovalci! Kmetovalci, ki imajo v skupnem gospodarstvu nad pet članov in ki sami obdelujejo svoje posestvo, naj v času od 1. do 31. t. m. vlože pri občini prošnjo za znižanje dopolnilnega davka k zemljinari. Za člane skupnega gospodarstva se ne morejo smatrati osebe, ki so stalno odsotne, osebe, ki se poleg kmetijskega bavjo z obrtom ali drugim pridobitnim poslovanjem ali s samostojnimi poklici, oni, ki so v stalni javni ali privatni službi, žene in otroci omenjenih oseb. Prijave, ki se bodo predložile po odrednem roku, se za znižanje dopolnilnega davka pri zemljinari ne bodo upoštevale.

— Zakaj v decembru. Po občinskih statističnih podatkih so trb. mesarji zaklali v decembru 1. 1940 81 glav goveje živine, 56 provrstne, 23 drugovrstne in dve klobasarici. Kvalitetno govejo živino je za praznike v decembru klalo

Zaščitimo matere, zaščitimo otroke!

„Solnce sije človeku samo enkrat, v otroški dobi in v zgodnjih mladih letih. Če se človek takrat ogreje, tedaj ne bo nikoli popolnoma mrzel in kar je v njem, bo sveže pognalo, bo cvetelo in rodilo sadu.“

Ljubljana, 11. januarja. V sedanjih težkih časih moramo bolj kakor kdaj prej posvetiti vso skrb materam in otrokom. Naša mladina je naša bodočnost. V tegobah in stiskah, ki tarejo danes vsakogar izmed nas, ne smemo pozabiti na matere in otroke, kajti oni se most v našo lepo bodočnost. Čeprav so časi hudi in nam vsem prede trda, ne smemo opustiti začetege velikega socialnega in kulturnega dela na polju zaštite matere in otrok, posebno potrebna in važna pa je zaštita predšolskih otrok.

Ko se prične kovati otrokova usoda. Pomnovanje zaštite predšolskega otroka v ožjem smislu besede obsega otrokovo starost od drugega leta pa do vstopa v šolo, dočim širše pomnovanje zaštite predšolskega otroka obsega dobo od spočetja pa do vstopa v šolo. Predočiti hočemo vprašanja v širšem pomnovanju te zaštite.

Ako si to mejo pravilno zaščitimo, potem moramo na sam začetek postaviti vprašanje očeta in matere, saj so zahteve vseh mladinskih zaščitnih delavcev na vseh področjih soglasne v tem, da se začne prava zaštita otrok že pred spočetjem. V obseg širšega pomnovanja zaštite predšolskega otroka spadajo torej osnovna, pa najvažnejša poglavja zaštite, to so priprava za zakon (doba pred spočetjem), spočetje, doba poroda, porod ali rojstvo, dojenček (prvo leto življenja) in predšolska doba.

Pri pripravi za zakon je najvažnejše vprašanje izbira zakonskega druga in družice, predvsem glede njune telesnega in duševnega zdravja. Tu se prične kovati otrokova usoda. Smisel zakona, družine, je le otrok. Ni družine brez otroka.

Do sem ne sega zaštita otroka, ampak celo sprava otroka, da si sam izbere staršee. Priznati moramo, da je vsak zakon, ki tega ne upošteva, že v bistvu zgrešen.

Pri nas je priprava za zakon v tem smislu še zelo v povojih. Večina zakonov se sklone na neupoštevanje teh činiteljev, oziroma se ti činitelji prezrejo. Le redke matere, o očetih sploh ni govora, so deležne tozadevnega pravega pouka in izobrazbe. Njihove priprave za zakonsko in družinsko življenje so osredotočene bolj okrog usposabljanja za gospodinjstva dela in za pripravljanje bala itd. In vendar nam danes pojavljajo, kakor padanje rojstev, moda zakonov brez otrok, številne ločitve, naraščanje splavov itd. povedo, da bi bila posebna vzgoja in tem pogledu zelo potrebna.

Pred leti je bila pri nas uvedena zahteva s § 9 zakona o pobujanju spolnih bolezni, da se morata zakonska kandidata pred vstopom v zakon zdravniško pregledati, ali sta zdrava. Potem je bil ta zakon ukinjen. Da pa se kljub temu vendarle približujemo uveljavljanju načel rasne higijene pri zaštiti otrok, pričajo na primer sklepi prvega jugoslovenskega mladinskega zaščitnega kongresa, ki je podčrtal, da mora voditi zaštito otrok v njenih ciljih in uporabi metod prvenstveno evgenike, kateri je cilj ohranitev dobre kakovosti in njeno zboljšanje z nasledstvom. Tako je bila tudi sprejeta zahteva, da je potrebno ugotoviti stanje vsakega zakonskega kandidata z obveznim predzakonskim zdravniškim pregledom. V zvezi s tem so na istem kongresu zahtevali, da se § 9 zakona o pobujanju spolnih bolezni znova uveljavi in da naj se ustanove poleg zakonskih tudi predzakonske posvetovalnice. Razen nekaterih prav malenkostnih začetkov ne moremo zabeležiti v tem pogledu nobenih uspehov.

Največja krivica za otroka

Glede spočetja samega bi bilo glede na zaščito otrok omeniti zlasti psihološki moment. Ko je otrok spočet, je tu in mimo tega se ne more več brez posledic za vse tri. S tem je dobil zakon naravni temelj in družba novega člana.

Prvič ni vseeno, ali je bil otrok začen in kako je bil spočet. Namreč ni vseeno, ali so bili nagoni naravni, ali so bili razbičani čisto slučajno. Tu posega v zaščito potomstva že pri spočetju samem v ospredje z vso svojo aktualnostjo prav nas tako zvani slovenski alkoholizem. Navedemo naj samo stavek, da je napisal neki slovenski učitelj, da »je največja krivica za otroka, ako je v pijanosti spočet.«

Raziskovanja pri nas so na primer pokazala, da število rojstev raste od junija do novembra, oziroma da raste spočetja od oktobra do februarja. V času, ko se največ pije, se spočne 50% vseh slovenskih otrok. Glede spočetne krivulje nezakonskih otrok je stanje tako, da se močno dvigne v juniju, juliju in avgustu. V ta čas pade košnja in žetev in v zvezi s tem se v naših krajih tudi mnogo pije. Pri spočetjih nezakonskih otrok tudi ne moremo mimo dejstva, da se v Sloveniji rodi na leto okoli 2500 nezakonskih otrok (to je 11% vseh rojstev) in da jih je od teh 2000 samo na štajerskem. Tu sega problem zaštite otrok mnogo globlje »do korenin«, toda brez smisla za preventivno zaščito, ki zahteva velikanskih naporov in za družbo zelo skeletnih posegov, do danes ni napravljenega več kot nekaj ugotovitev.

Nimamo še nikjer domov za noseče matere. Zaščito nosečih mater bi mogli vključiti v pojem »zaščita materinstva«. Skrb za normalen porod in za življenje otroka, kakor tudi matere, narekuje čujnost in pravilno ravnanje v času nosečnosti. Tu dobiva naša zaštita že konkretno obliko. Imamo na primer zakone, ki določajo tovarniškim delavkam in ženam v domačih obratih počitek ne samo po porodu, marveč tudi pred porodom, toda tozadevna organizacija je pomanjkljiva, ker odkodnina za čas počitka pred porodom ne dosega zasluzka normalne zaposlitve, kar ima za posledico, da delavke pač vseeno hodijo na delo.

Dočim je vprašanje zaštite nosečih mater iz vrst uradništva in delavk še kolikor toliko zadovoljivo, je povsem nezadovoljivo za naše kmečke matere, ki ostanejo pri svojem delu, dokler jih ne zvijejo porodni krči. Nič manj važna ni tu higiena matere v času nosečnosti, dalje zdravniški pregledi in nasveti za pravilno ravnanje. To nalogo opravljajo pri nas posvetovalnice za matere, ki so ustanovljene pri zdravstvenih uradih in nekaterih bolniških blegajnah, na podeželju pa pri zdravstvenih domovih.

Te posvetovalnice, čeprav so maloštevilne, še zdaleka niso izrabljene. Med našim ljudstvom zlasti med kmečskimi materami, je še vedno trdovratno ukoreninjena navada, da naj se pokliče zdravnik, ali pa gre k zdravniku, čeprav nič ne stane. Šele takrat, ko odpovedo vsi drugi recepti. Zaradi tega je letnih pregledov v naših posvetovalnicah za matere komaj nekaj sto.

Da pa do danes še nimamo zadostnega števila teh posvetovalnic in v njih dovolj obiska, je splošni in glavni vzrok ta, da nimamo sistematsko zgrajene zdravstvene zaštite nosečih mater. Nepopolnost te zaštite se opaža tudi v tem, da one noseče matere, ki žive v najslabših socialnih razmerah, nimajo možnosti v miru preživeti zadnjih tednov pred porodom ter si izejše zavetja po bolnicah. Če so sprejete v bolnico, potem je zanje vsaj za čas poroda in po porodu preskrbljeno, ker pa so naše oolnice prenapolnjene, se pogosto dogaja, da jih v tem beganju in iskanju zavetja prehitijo čas in zato beležimo razmeroma veliko število porodov v čakalnicah, na cestah, v vlakih itd. Temu bi bilo od pomoči s posebnimi ustanovami, tako zvanimi domovi za noseče matere, ki jih pa pri nas nimamo še nikjer.

Vsak drugi grob izkopljejo za otroka

Na leto imamo v Sloveniji okoli 21 porodov na 1000 prebivalcev, ali povprečno 26.000 porodov letno. Rodnost je pri nas padla v povojnih letih za tretjino. Ako bi ostala pri nas rodnost na isti višini, kakor je bila l. 1921, bi danes imeli 80.000 prebivalcev več.

Poleg tega ima dravska banovina najmanjšo rodnost izmed vseh banovin v državi ne glede na to, da je rodnost v ostalih banovinah stalna ali pa je le malenkostno nazadovala, v nekaterih banovinah pa celo napredovala.

Posledica zmanjšanja rodnosti je padec vitalnega indeksa. Ta padec je tem večji, ker je pri nas umrljivost dojenčkov še vedno zelo visoka. Na sto umrlih pride v naši državi 45 do 46 otrok, to pomeni, da se v Jugoslaviji izkoplje vsak drugi grob za dojenčka. Glede na relativno visoko rodnost ni misliti na zboljšanje vitalnega indeksa z povečanjem same rodnosti. Zato je mladinsko-zaščitno delo tu usmerjeno le na zmanjšanje umrljivosti.

Po statistiki odpade skoraj tretjina smrti med dojenčki na prve štiri dneve življenja. Umrljivost dojenčkov je torej v najtesnejši zvezi s samim porodom oziroma z okoliščinami, v katerih porod poteka. Zato stoji tu v ospredju vprašanje, kako in kje rode naše matere.

Koliko imamo glede tega podatkov nam le-ti povedo, da so pri nas tozadevne razmere, zlasti med podeželskim ljudstvom, še zelo primitivne. Večina porodov je še vedno pri nas doma, toda čim dalje več mater hoče roditi v bolnici. V teku zadnjih 10 let se je dvignilo število porodov v naših bolnicah za okoli 110%. Danes je v tem pogledu stanje tako, da je v bolnicah že vsaki šesti porod. Posebna izjema je Ljubljana, kjer je okoli 80% vseh porodov v porodnišnici.

Da hodijo matere roditi v bolnico, je povsem razumljivo. V bolnicah se jim nudi popolna oskrba vsaj za čas poroda in po porodu, dočim je mati, ki rodi doma, navezana le na domače razmere in na babico, a je položaj babic tak, da je v popolnem nasprotju z nalogami, ki naj bi jih opravljale odnosno morale opravljati. Prav zaradi neurejenosti tega vprašanja se danes še vedno veliko število kmečkih mater zateka k mazačicam, kar ima prečesto za sledico smrti otroka in matere, ali pa trajno poškodbo obeh.

Socialno zavarovanje železničarjev

Nekaj misli k novi uredbi o zavarovanju uslužbencev drž. prometnih ustanov

Za razliko od ostalih državnih uslužbencev, katerim nudi država za primer bolezni samo brezplačno zdravljenje v bolnicah, in ki morajo vse ostale stiske izven bolnice bodisi za zdravila bodisi za zdravnik plačevati iz lastnih sredstev, imajo železničarji svojo lastno humanitarno socialno ustanovo, svoj bolniški fond po zgledu okrožnega urada za zavarovanje delavcev ali bratovskih skladnic za rudarje.

Služba, kakršno opravljajo železničarji, ki so neprestano izpostavljeni vsem možnim vremenskim prilikam in nevarnostim ter telesnim poškodbam, je sama po sebi zahteva take vrste ustanovo. Dolžnost te ustanove bi morala obstajati v tem, da v primeru potrebe nudi prizadevanju članu čim boljše zdravniško pomoč ter res taku zdravila, ki moreto koristiti.

Dosedanja uredba o bolniškem fondu, ki je veljala polnih 18 let, je imela polno pomanjkljivosti in nejasnosti tudi v smotnem kakor v zdravstvenem pogledu ni nudila tega kar bi se od nje upravičeno pričakovalo.

Zaradi teh nedostatkov in nejasnosti je bila vso to dobo povod ostrih in upravičenih kritik ter zahtev do zboljšanja v korist članstva Posamezne strokovne organizacije, med njimi predvsem Udruga nacionalnih železničarjev so neprestano posredovale da bi omiliile in zboljšale posledice odredbe bodisi upravne bodisi socialne značaja. Predvsem se je delalo za izdajo nove izpopolnjene, socialno pravičnejše, administrativno neodvisne ter modernim zahtevam ustrezajoče zavarovalne uredbe.

Uprava bolniškega fonda, čigar član mora biti vsak aktivni železničar, je bila razdeljena v toliko oblastnih uprav, kolikor je direkti poleg tega na te imela še vrhovno centralno upravo.

Dohodki fonda so bili predvsem dajate članstva, katerih enako višino bi morala prispevati tudi ustanova, in dohodki iz kazni, ki pri železničarjih niso malenkostne.

Razumljivo bo, da se je zaradi teh dejstev članstvo živo zanimalo za to ustanovo in da je hotelo uravničeno imeti na njo čim večji vpliv, zlasti glede njenegega

Če pomagamo materi, pomagamo tudi otroku

Zaščita mater in zaštita dojenčkov sta nerazdružljivo povezani. Saj je tisto, kar imenujemo zaštito mater, torej vse to, kar nudimo materam v otroški postelji, prav za prav le del zaštite novorojenih otrok, kajti s tem, da pomagamo materi, pomagamo tudi otroku. Velika umrljivost dojenčkov bi pričala torej že sama po sebi, da je zaštita mater pri nas pomanjkljiva. Glavni vlogi igra tu pravilno ravnanje z otrokom, za kar pa je treba sredstev, da je mogoče otroku nuditi to, kar nujno potrebuje, da se ohrani v prvem letu življenja.

Socialno ogroženih porodov je pri nas na leto okoli 8000. Podatki v tej smeri so pokazali, da je vzrok umrljivosti dojenčkov v pretežni večini pomanjkanje otroške opreme in nepoučenost mater o pravilni negi. V polni meri je to potrdil potkus, ki ga je napravila Unija za zaščito otrok z otroškimi košarami. Otroške košare s popolno opremo za dojenčka so se podeljevale materam-porodnicam in čeprav so bili otroci od socialno najbolj ogroženih mater, so vendar ostali pri življenju.

Vse to, kar se je napravilo, ali naj bi se napravilo za zaščito otroka do te mere, naj bi se v predšolski dobi utrdilo in izpolnilo. Pravilna zaštita predšolskega otroka šele v polni meri lahko potrdi z uspehom vse to, kar je bilo storjenega pred to dobo. Prav tako pa slaba in pomanjkljiva zaštita predšolskega otroka podvse napore in uspehe, ki so bili narejeni in pričakovani pri izvajanju zaštite od spočetka do dojenčka.

Ustanove, ki jih imamo Slovenci za zaščito predšolskega otroka, so v glavnem tele:

Posvetovalnice za matere, kakor smo jih že prej omenili, porodnišnice in porodniški oddelki splošnih bolnic, težaji o negi dojenčka in higieni matere a potujočim razstavami posebnih potniških tečajev z učiteljici, mišne kuhinje, kjer se pripravljajo mleko za dojenčke, zavodi za dojenčke in materinski domovi, kamor se zatekajo matere po porodu, otroške kolonije, v katere se oddajajo otroci v oskrbi dohrih in zdravih ženam.

Za bolne otroke pa imamo polikliniko in dežje dispanzerje ter otroške bolnice ali posebne otroške oddelke splošnih bolnic. Z predšolske otroke v ožjem smislu pa imamo banovinska dečja doma in Ljubljani in Mariboru ter zavetišče mestne občine Ljubljanske na Viču ter končno otrok-vrtce. Vse te ustanove so ali javne, banovinske, občinske in državne, ali pa, kar velja samo za otroške vrtce tudi v rokah zasebne pobude.

Sedanje stanje zaštite ni razveseljivo

Glede stanja naše zaštite otrok v celoti naj navedemo tu izjavo enega prvih organizatorjev te zaštite ne samo v Sloveniji, nego v državi sploh:

»Resnica o stanju naših otrok in o našem delu za bodočo rojstvo ni razveseljiva. Čeprav je bilo v naši državi storjenih mnogo storitev in izlanih mnogo zakonskih odredb, čeprav so odobreni krediti in krediti in so odprti zavodi za zaščito otrok, čeprav je mnogo lepih posameznih uspehov, vendar: ako se razgledamo pazno in objektivno, moramo reči, da naš narod na polju zaštite otrok še ni napredoval preko prvih polzkusov.«

Iz tega bežnega pregleda je vsaj nekoliko razvidno, da je otrokova pot, preden pride v šolo, zelo dolga in močno tvegana. Kako prehod otrok to pot, je brez dvoma odločilno za vse njegovo življenje, saj »solnce sije človeku samo enkrat, v otroški dobi in v zgodnjih mladih letih. Če se človek takrat ogreje, tedaj ne bo nikoli popolnoma mrzel in kar je v njem, bo sveže pognalo, bo cvetelo in rodilo sadu.«

modernejšimi napravami, če bodo iz teh zdravilišči odhajali nesposobni za delo in izpostavljeni nadaljnjemu hiranju.

Gotovo ne more biti to namen ustanove, ki ima socialno-humanitarno obsežje, da na ta način razmetava denar, ki ni nikomur nič koristil.

Enak primer je pri zdraviljenju zob. Po prejšnji uredbi je morala železniška uprava sama plačevati železniške zdravnike sedaj pa je z novo uredbo tudi to breme prenesla na bolniški fond, ki bo za to prikraščen za znatne milijone, ki bi se laho uporabili bodisi za zboljšanje zdravil ali pa za izdajo novih zdravilišč.

Uredba prinaša tudi popolno ukinitve vsake samouprave in vpliva članstva na uporablanje njegovega denarja.

Vsa moč in koda direkcijske, ki bodo nastopale v korist uprave ne na članstva. Tako ima direkcijska pravica, da predloženo kandidata listo brez vsake obrazložitve zavrne in ni proti temu mogoča nobena pritožba.

V kratkem bodo nove volitve v bolniški fond, da bi železničarji vsakokrat radi zvedeli kako gleda na to novo uredbo »Aktivisti odbora« ki niti ni mogel biti nebevečen o tej stvari. Želeli bi tudi zvedeti koliko je o svoje strani podvel, da se uredba prekliče.

Iz Celja

—c »Romeo in Julija« v Celju. Ljubljanska drama urizuri v torek 14. t. m. ob 19. v Mestnem gledališču v Celju Shakespearovo slavno igrano »Romeo in Julija«. Predstava je za abonma. Neabonenti dobijo vstopnice v predprodaji v Slomškovi knjižarni. Opozorjamo, da se prične predstava že ob 19. ker morajo gostje odotovati že ob 22.38 v Ljubljano.

—c Opereta »Habakuk« na celjskem odru. Mariborsko Narodno gledališče bo gostovalo v začetku meseca februarja v celjskem gledališču z novo opereto »Habakuk«, ki jo je napisal Celinan dr. Rudolf Dobovšek in igralski Radovan Gobec. Solski upravitelji v Jurkloštru Ta opereta je doživela v Mariboru velik uspeh in bo zotovo tudi v Celju vzbudila prav posebno zanimanje. Predstava bo izven abonmala.

—c Predavanje SPD bo v čet tek 16. t. m. ob 20 v risalnici močanske šole v Celju. Predaval bo načelnik reševalnega oddelka SPD dr. Bogdan Brecljič iz Ljubljane o prvi pomoči pri nezgodah v planinah. Zanimivo in poučno predavanje bo spremljalo 70 skiptičnih slik.

—c Uprava pravoslavne parohije v Celju objavlja, da bo v smislu člena 175 cerkvene ustave razgledni volni seznam javno na vpogled v parohijski pisarni v Vrvarski ulici 1. Vsak član pravoslavne cerkvene občine celjske si lahko ogleda ta seznam od nedelje 12. t. m. do vsteteza 26. t. m. in predloži svoje eventualne pripombe k seznamu pismeno upravnemu odboru pravoslavne cerkvene občine v Celju.

—c Koncert slovenske madinske kavar-ske glasbe priredi ljubljanska sekcija »UJME« (Združenja jugoslovinskih glasbenih avtorjev) v četrtek 16. t. m. ob 20 v mali dvorani Celjskega doma v Celju. Z mladinskimi klavirskimi skladbami bodo zastopani skladatelji Cvetko, Lipar, Sivic, Skerjanc, Osterc, Svara, Premrl, Bravničar. Pregledj Mirk, Pahor, Dolinar, Gregor in Tome ter skladateljica Mra Sincinova iz Celja in Breda Šekova. Ves srod bo izvajala na klavirju priznana odlična umetnica ga prof. Marta Osterc-Valjalova. Celju se obeta večer visoke umetniške kvalitete. Vstopnice so v predprodaji v Gorjčarjevi knjižarni.

—c Prijateljsko revanžno šahovsko tekmo s prvakom Posavja, šahovskim klubom iz Radeč, bo igralo drugo moštvo Celjskega šahovskega kluba v nedeljo 12. t. m. s pričetkom ob 16. v klubskih prostorih hotela »Evropa« v Celju. Brezplačni teoretični tečaj o šahu za začetnike so vsako nedeljo od 9. do 11. dopoldne v Gledališki ulici 2.

—c Usoden padec. V četrtek je padel 11letni sin tkalke Vlado Kiker iz Zagrada pri Celju tako nesrečno, da si je zlomil desno nogo nad kolonom. Ponesrečenca so oddali v celjsko bolnico.

—c Srečne razmere v potek 10. t. m. Celjska koč (700 m): —3. oblačno, 30 cm sneha, pršit. Moziška koč (1344 m): —4. oblačno, 25 cm pršica na podlagi 20 cm smuka odlična.

—c Zdravniško dežurno službo za člane OUVD in svoje bo imel v nedeljo 12. t. m. zdravnik dr. Drago Mušič na Cankarjevi cesti. Zavarovanci naj izejše zdravniško pomoč pri dežurnem zdravniku samo v neodločljivih primerih in kadar je pristojni lečeji zdravnik odsoten.

—c Sokolsko društvo Celje-matica. Redna telovadba za vse oddelke pri Sokolskem društvu Celje-matici se prične sot v ronedeljek 13. t. m. po dosedanjem urniku. Društveno načelnstvo vabi brate in sestre, da prihajajo točno in redno k telovadbi in privedejo s seboj še druge brate in sestre, ki imajo veselje do telovadbe. Starše, ki imajo svojo mladež v vrstah naraščajo ali dece, prosimo, da skrbijo za reden obisk telovadbe po svoji mladini. Prav tako prosimo tudi moštre in podčelnike, da omogočijo svojim vaenem, in učencem ruden obisk telovadbe pri sokolskem naraščanju. Letos ob polnoletnosti Nj Vel kraja Petra II bo v Beogradu vesokolski zlet, na moramo strniti vse sile, da bo udeležba iz Celja ne samo po številu udeležencev, temveč tudi po kakovosti nastopajočih častna. Za do tojen nastop je treba pripravi treba je dobre volje in vztrajnosti. Društveno načelnik o upravljenju prikaže, da za b-o pri njegovih vzvišenih ciljih bodo ali prav vsi, ki jim je pri srcu uspeh velikih zletnih dni in ki jim je na tem da sokolsko društvo Celje-matica tokrat morda v najboljši zgodovinskih dneh svojega obstoja, visoko dvigne prapor sokolske zavesti in discipline. Bratje in sestre naraščaj in dece, v telovadnico zbori! Zdravo!

Iz Dolenjskih Toplic

Divje gosi obetajo ostro zimo. V zadnjih dneh so se pojavile v topliški okolici velike skupine divjih gosí, ki skoraj vsak dan lete od Krke v bližnje potoke in se vračajo zopet proti Krki. V tako velikih jatah jih tukaj že zlepa niso opazili. Domnevajo, da so priletele iz Vojvodine, kjer so vode zamrzle. Lovci jih pridno zasledujejo ali uspeha je prav malo, ker so to zelo čuječe ptice. Lovci domnevajo, da velike jate divjih gosí obetajo še ostro zimo.

Radioprogram

Nedelja, 12. januarja

Ob 8: Jutranji pozdrav. — 8.15: Ruski sekret. — 9: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Vilko Fajdiga). — 10: Iz kvarteto (plošče). — 10.15: Koncert radijskega orkestra. — 11: Kvartet sester Stritarjevih, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Koncert radijskega orkestra. — 17: Kmet, ura: Pomen mlekarke organizacije (g. inž. Erpič Jože). — 17.30: Prenos iz Beograda: koncert vojaške godbe. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Slovenska ura: Mežska ovset. Po rokopolu Hanzeja Kuharja izvajajo mežski rojaki. — 21: Domač spored (radijski orkester). — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Za ples in zabavo (plošče). Konec ob 23.

Ponedeljek, 13. januarja

7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 7.45: 12: Naši operni glasovi (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14: Poročila, objave. — 17.30: Veseli spored radijskega orkestra. — 18.10: Drušveno zdravstvo (dr. Anton Brecljič). — 18.30: Plošče. — 18.40: Mesečni literarni pregled (prof. Fr. Vodnik). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nac. ura. — 19.40: Plošče. — 19.50: Hudomušnosti (Fr. Lipah). — 20: Plošče. — 20.10: O. Zupančič: Veronika Deseniška, tragedija. Izvajajo člani Nar. gledališča v Ljubljani. — 22: Napovedi, poročila.

Torek, 14. januarja

Ob 7: Jutranji pozdrav. — 7.05: Napovedi, poročila. — 7.15: Pisan venček veselih zvokov (plošče). — 12: Iz operet (plošče). — 12.30: Poročila, objave. — 13: Napovedi. — 13.02: Pevski koncert: gosp. Boris Popov, član ljubljanske opere, pri klavirju g. prof. M. Lipovšek. — 14: Poročila, objave. — 14.15: Šolska ura: Božične pesmi: II. del. meš. šola. vodi gđc. M. Lahmar. — 17.30: Radijski orkester. — 18.40: Rusija: pot tatarskim jarom (g. Fr. Terseglav). — 19: Napovedi, poročila. — 19.25: Nac. ura. — 19.40: Plošče. — 19.50: Vzgojna posvetovalnica (ga. Vida Persuh). — 20: Stalni koncert: Baletna suita (radijski orkester). — 21.30: Za oddih (plošče). — 22: Napovedi, poročila.

KINO MOSTE

Danes ob 20., jutri ob 14.30, 17.30 in 20.30, v ponedeljek ob 20. uri

VELIKI OREL

Shirley Temple — Randolph Scott

Upor desetstičev Indijancev. Mala Shirley kot angel miru, ki udelni sprti stranki. Film največjih senzacij v sepih koloru

MAR JUCA

Charles Vanel v vledelu veličastne ljubezni iz tajinstvene a večno lepe ljubezni

Iz Višnje gore

— Novi grobovi. Pretekli teden smo imeli v šestih dneh kar šest mrlicev. Umrli so na Spodnjem Brezovem šele 15 let stara Svetinova deklet za oslabele, v Veliki Loki pri Višnji gori je umrla Francka Vovk, stara šele 40 let, dva dni pozneje je njen oče Anton Vovk. Takoj nato je v Veliki Loki umrla dobra Pajkova mama. Tako so imeli v eni vasi v 3 dneh tri mrlice. Še niso zvonovi odzvonili, je že umrla Novakova mama na Zgornjem Brezovem, v Dednem dolu pa je umrl mleševski mlinar. Vsem pokojnim blag spomin, preostlim svojcem naše iskreno sožalje!

Križanka

1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36

Pomen besed

Vodoravno: 1. težinska enota, 4. težinska enota, 7. veznik, 8. egipčanska boginja neba, 10. povratni zaimek, 11. gora na Notranjskem, 13. desni pritok Volge, 15. rimski pozdrav, 17. domača žival, 19. okras, 20. rumunsko mesto, 21. desni pritok Save, 22. možko ime, 24. osebni zaimek, 26. vrsta zemlje, 27. estonsko mesto, 30. elektrotehnična merska enota, 32. glasbeni nota, 33. latinske veznik, 34. listnato drevo, 35. levi pritok Donave.

Navpično: 1. desni pritok Donave, 2. osebni zaimek, 3. žensko ime, 4. številnik, 5. del voza, 6. časovna enota, 9. desni pritok Save, 11. mesto v Palestini, 12. rusko-japonski otok, 14. zapredek, 16. stara dolžinska mera, 18. mesto v severni Italiji, 19. rusko mesto, 21. ptič, 23. dalmatinski otok, 25. veznik, 28. mesto v dunavski banovini, 29. dalmatinski otok, 31. osebni zaimek, 33. glasbena nota.

Rešitev križanke, objavljene prejšnjo soboto

Vodoravno: 1. Jona, 4. ovca, 7. as, 8. rja, 10. ga, 11. naš, 13. nos, 14. štip, 16. Bone, 17

Leto 41 v zgodovini

Bilo je večkrat usodno v bojih med narodi

Ce listamo obsežno kroniko svetovne zgodovine, sprevičimo v raznih stoletjih, ko se je pisalo leto 41, da je ta letnica navadno padala vedno v nemirne čase.

Znano je, da se je leta 2041 pred Kristom prva tebška (egipčanska) država vojskovala z bojevitimi semitskimi plemeni, a nekoliko pozneje je slavni Ramses II. odbil napad morskih razbojnikov. Več kakor tisoč let pozneje, v 8. stoletju pred našim štetjem, so Asirci razbijali pod vodstvom Sargona državo Izraelcev. Dve sto let pozneje je zmagoval Kyrus na vseh straneh, da je potem ustanovil veliko državo, ki jo je čez 200 let uničil Filip Macedonski.

V istem letu 341, so vodili Rimljani, ki so si podvržili sredozemske narode, srdito borbo za zedinjenje vsega sredozemskega ozemlja s Sarmati. Po organizaciji vsega Apeninskega polotoka so Rimljani začeli združevati vse sredozemske ozemlje, ki je v tisti dobi veljalo za ves evropski svet. Njim se niso mogli upirati niti močni Kartaginci, ki so podlegli v vojni z Rimljani v pomorski bitki leta 241. Po propadu Kartagine je postala rimska država posebno močnega in Rimljani so poslej živeli v velikem blagostanju, kar je pa pomenilo

že začetek njihove degeneracije. Zato so se začeli ob Kristovem rojstvu že nesrečni notranji nemiri. Leta 41. po Kristu je bil umorjen blazni Caligula in na prestolu mu je sledil Klavdij.

Nekaj stoletij po tem letnici 41 ne nudi nobene posebne pozornosti v zgodovini, pač pa je treba omeniti leto 641, ko so se naši predniki s pomočjo Sama oprostili mongolske nadvlade. Tedaj se sađenja doba, ko je mnogo čitamo o naših prednikih, ki so bili podaniki močnega države Karla Velikega in njihovih naslednikov.

Leta 1241 se je tresla vasa Evropa pred mongolskimi Tatari, ki so prodrli celo na Moravsko in Ogrsko.

Leta 1441 je nastal velik prelom v češki zgodovini. Iz te dobe je znan Jurij Podjebradski.

Leta 1541. pomeni zopet pomembno letnico, ko so Azijati ponovno prodrl v srednjo Evropo. Turki so pod vodstvom sultana Sulimana po 20 letnih bojih s krščanskimi vladarji dosegli velike zmage in na Madžarskem so ustanovili budimski pašluk. — Što let pozneje so se začele dotle najokrutnejše in najdaljše vojne znane v zgodovini pod imenom »tridesetletna vojna«.

Kako je ustvarjal Leonardo da Vinci

Dolgo je iskal zlasti tipe za svojo največjo umetnino „Zadnje večerje“

Posebno njegova najkrajša slika »Zadnja večerja« je bila predmet globokega študija. Najprej je dolgo proučeval človeške značaje, potem pa je določil tipe dvajsetih apostolov. Dolgo je iskal v prirodi, hodil po milanskih trgih in predmestjih, kjer je srečeval mnogo ljudi in med njimi je skrbno izbiral za apostoole najprimernejše tipe. Seboj je imel vedno svinčnik in prido in risal kipe rib čev ter drugih primerov ljudi. Tudi najtrše glave so mu bile dobrodošle. Pretiranost značajev in tipov je znal pomejše prilagoditi svoji slavni sliki. Tako je počasi očiščil nestvoro, tako da je našel v njih navzlic velikim naravnim pomanjkljivostim vire močne fizičnolne ki je tako postala krasna in učinkovita.

Ko se je prikor samostana čutil njegovega dolgega študija in ko je silil vani, naj se končno loti slike, mu je Leonardo da Vinci odgovoril: da mu manjka za dovršitev dela še ena glava, namreč Judeževa. Nad leto dni je hodil dan za dnem, večer za večerom in vso turo v Borghetto, kjer je zbrana vsa mestna sodrža — je delal slavni slikar — pa se mi še ni posrečilo nati obraz zločinca, da bi bil le malo podobnej obratu kakršnega rabim za svoje delo. Cim najdem tak obraz, dovršim sliko.

In čez nekaj dni je res našel kar je iskal. Zbral je vsa svinja prešnja oparavanja in naslikal Judežev obraz, na kateri vidimo vse značilne poteze izdajstva. Tako je bila vsaka glava, ki jo je slavni mojster upodobil na tej rešenosti umetniški del v celotnem delu — dediščina in vzor vsem, ki so po tem velikem mojstru prišli za človek, da bi mu v ideji sledili ali da bi ga posnemali.

Vlada Madame de Pompadour

Bila je žena državnega blagajnika Lenordmanša d' Etiolesa

Nekoga rimskega dne 1723 se je sestel francoski vladni kabinet, da bi odločil, o izredno važni državni zadevi. Tega dne je namreč postal polnoletni triletni deček, potomec vladarske rodbine najmočnejših kraljev francoskih kraljev. Deček je bil imo Ludvik XV. in vzel je v roke vladarsko krmilo.

Ludvik XV. je dobil ime Bien aimé (Ljubljeno). V poznějšíh letih se je pa njegov značaj zelo pokvaril. Kralj ni poznal čuta odgovornosti in troje je lahko bil reiki, na toletni lenobi in l.hkomiselnosti.

Državne zadeve so mlađega kralja izredno utužale in dol čašile. Pripovedovali so, da je pri zelo važnem državnem zasedanju ministrskega sveta, prav v trenutku, ko je eden ministrov končal svoj dolgi in učeni govor o politični situaciji prišlo namesto do običajne razprave o ekspoziciji do razhoda ministrov. Ministri so odhajali iz dvorane po prstih zelo diskretno, da bi ne zbudili Njegovega Velikanstva, ki je zaspal pod vtikom ekspozicije ministra.

Lahkomiselno življenje kralju soloh ni dovoljalo časa za vladno zadevo. Ljubozenske avanture, njegovo obudovanje za leno ženske in iskanje galantnih pristolovščin, so bile ena najsibitih strani kraljevega značaja. Njegova žena Leszinska ni imela razlogov hvaliti se s pomnostjo svojega moža, ki je ves svoj čas posvečal celi vrsti svojih obudoval, ki jim je na bil v resnici prijeten in dobrodošel družabnik. Mnoge imel številne takih njegovih ljubimk, so znale kralja tako očarati, da so ga imale vsem pod svojo oblastjo. Toda ne je njez temveč vro država in končno vse evropske politike.

Med številnimi kraljevim ljubimci se je uveljavila pravičana in časih lena pravičana, žena državnega blagajnika Lenordmanša d' Etiolesa. Kraljeva rakojnost ji je prinesla, da se je obdala z izrednim razkošjem. Kralj jo je imenoval markizo de Pompadour in pravniti ji je celo kraljevo palačo v Versaillesu. Madame de Pompadour se je uveljavila v palači kakor prava kraljica in v njej je imela toliko moči, da je v njej imela res temeljito vpliv. Pa če bi jo spopravi v vse državne zadeve svoje ljudi in njeni volji je rastel od dne do dne. Imela je popoln pregled nad vsemi dr-

žavnimi uradi, imela je pravico podeljevati odlikovanja, a državna blagajna je bila njena izključna domena. Mad me de Pompadour je šla celo tako daleč, da je prisilila državni svet zasedati in odločati o pomembnih vladnih vprašanjih v njenih zasebnih sobah.

Državna policija je bila povsem udana markizi de Pompadour, a vsak izmed policijskih uradnikov, ki bi se protivil njeni volji, je območnik za vedno. T ko je Francija prišla prvič pod pravo vladno ženo, do kakšne mere so te razmere vplivale na javno življenje in zlasti na moralno plemstva, sprevičimo po tem, da je aristokracija gledala na vojno ko na lahko in zaželeno zabavo, ki preganja dolgočasie sedanjega življenja. Nikdar še niso bili oficirji tako elegantni našim eni kakor leta 1757, ob začetku sedemletne vojne, ko so sinovi aristokratskih rodbin služili v armadi predvsem zato, da so se postavljali v uniformah, kakor da bi branili domovino. Armada sama ni gledala na vojaško dolžnost resno in prirejal so celo vrsto veselje in zabav, na katerih so imele seveda veliko besedo žen ke. Važnim vojaškim akcijam niso posvečale nobene posebne pozornosti. Tudi med vojaštvom je vladala brezskrbna lahkomiselnost. Značilno za te razmere je da je gledališka izralka prevladala v vojaškem taboru dan pred bitko: »Gospodje, jutrišnja predstava je zaradi bitke preložena na prihodnji dan.«

Lahkomiselno gospodarstvo na kraljevem dvoru je seveda zelo vplivalo na državno blagajno. Tako je a pr leta 1751. bilo izdatkov za sam dvor četrtina državnih prejemkov.

Kralj Ludvik XV. ni bil samo prostul ljubimec, temveč tudi strasten lovec. Njegov lovski revir se je razprostiral v krogu 30 km okrog Pariza in v njem je bilo neverjetno mnogo zverjadi. Kralj je v enem samem letu nekoč ustrelil 1400 jelenov. Razumljivo je, da te kraljevske lovske strasti tudi zelo obremenjvala državno blagajno. Izdatki v zvezi z lovom so včasih dosegali milijonske vloze.

Kralj je številne svoje bivše ljubice odškodoval v resnici kraljevske. Pod vsa množični utemeljitvami so tem ženskam dajali rente, ki so seveda zelo obremenjvale državno blagajno. Za red v demrnem gospodarstvu se ni bralo niti a tem manj seveda razumena Madame da

Pompadour. Dvorno osebje je znalo te razmere dobro izk r st i in denarne transakcije so bile na dnevnem redu. Toda k dobremu tonu ni spadalo govoriti o teh razmerah.

Za primer, kakšne razmere so tedaj vladale v Franciji, je dovolj, če navedemo da hladec, ki je bil zaplen v kraljevskem posestvu, pogosto ni dobiva plače tudi v dveh letih. Nič čudnega n' bilo če so tedaj kraljevske uslužbe č' beračli na cestah. Kralji da vsega tega ni videl

V ječi je postal milijonar

V dosmrtno ječo obsojeni morilec obogatel s svojimi izumi ter postal podpornik mladih talentiranih ljudi

V seznamu davkoplačevalcev v državi Virginiji, ki plačujejo najvišje davke, najdemo tudi ime Juan Coquimbo. Ta mož pa ni stanoval v letih, ko je zaslužil nad milijon dolarjev, v razkošni vili, temveč v majnem pustem poslopju v itninski v Parkersburgu. Tia so mu tudi pošiljali bančne račune ter računске zaključke.

Usoda Juana Coquimba je nenavadna tudi za ameriške razmere kajti tudi tam se ne zodi vsak dan da bi v ječi postal milijonar zločinec, obsojen na dosmrtno ječo zaradi dvojnega umora. Tragedija njegovega življenja je, da ni mogel doseči zadovoljstva in obogatitve preden so ga zaprli.

Juan Coquimbo je po rodu Španec in se je preselil v Ameriko kot nemanič ter poskušal srečo kakor nesešto drugih. Najprej je bil zaposlen kot sluga čistilca avtomobilov, pristaniški delavec in končno se je ustalil v neki veliki pralnici v Baltimore. Velika prednost je bila da se je zaljublil v 18letno hčer svojega delodajalca. Brez upanja, da bo kdai dosegel svoj sinoter, je gojil čustva do mlade Helene. Zato je pa živel v neprestan želji po bogastvu, da bi si pridobil ljubeno ženo. Noč in dan je stremel za tem smotrom in ves prosti čas je posvečal konstruiranju novega pralnega stroja. Od izuma si je mnogo pričakoval. Ko je pa Helenin oče zvedel za ljubozensko razmerje med hčerjo in Juanom, je mlademu delavcu pokazal vrata. Preden se je Juan poslovil, mu je Helena zasvetila, da bo počala nani, dokler ne bo ob gatel, da bo lahko stopil samozavestno pred njenega očeta.

Poslej je Juan vztrajno delal na svojem izumu ter stradal in zmrzoval v polstiesni sobi. V vročici svojega dela je nekega dne, komaj nekaj tednov po odh du čital, da se je Helena poročila. Vzela je bogatega trgovca, Juanov grad v okolikih se je podrl. Juan je zavrgel vse načrte in ostal mu je edini smoter, kako bi se ma čeval n d nezvestim dekletom in možem, ki ga je oropal življenjske sreče. Kmalu potem so našli Heleno in njenega moža ustreljena. Juan je obiskal Heleno in ko mu je povedala, da je bilo vse le šala, kar je bilo med njima, je Juan izabil raskodnost ter jo brez premisleka ustrelil. Potem je ustrelil še njenega moža. V sodni prei kavi je mirno priznal svoj zločin. Obsođili so ga na smrt. V zadnjem trenutku pa mu je bila kazen spremenjena v dosmrtno ječo.

Tega česar ni mogel Coquimbo doseči v svobodi, se mu je posrečilo v ječi. Postal je milijonar. Ze čez pol leta se mu je posrečilo v ječi v Parkersburgu, da so mu zopet dovolili delati na njegovih načrtih in čez nekaj mesecev je bilo njegovo delo kronano z uspehom. Izumil je pralni stroj, ki je zelo lajal pranje in sušenje. Kmalu je pokazal zanimanje za izum bogat interesent, ki je obiskal Juana v ječi ter se obvezal, da bo izdeloval stroje, 50% dobička je izdelovalec strojev prepustil iz mitolju. Novi stroji je bil sprejet z velikim uspehom. V kratkem času je bilo prodano na tisoče strojev. Po vseh Zedinjenih državah so začeli uporabljati praktičen stroj

ali ni hotel videti. Obkrožen je bil s svojimi parazitiskimi dvorani in prebrisano kurtizano, ki so ga zazibavali v brezskrbno življenje, ki je zahtevalo izredno velikega trpljenja in potrepež jivosti ljudstva. Konec njegovega življenja pa ni bil zavidanja vreden. Umri je povsem zausteden od svojih prijateljev in celo brez zdravnikov, ker mu ni upal nihče p masati. Obol el je namreč za eno najstrašnejšo boleznijo, za črnimi kozami.

umetnike in ki ne odkloni nobene prošnje. Zdal živi v Baltimore okrog 30 ljudi, ki se morajo zahvaliti za svojo kariero morilcu Juanu Coquimbu.

Med njimi je tudi nekaj izumiteljev, ki so samo po zaslugi tega nenavadnega dobrotnika lahko končali mirno svoje dela. Tako so bili dolarji, ki jih Coquimbo ne more uporabljati sam, uporabljeni najboljše za plemenite namene. Skoraj sleherni dan prejema ta milijonar v ječi prošnje za pomoč in vsem potrebnim vselej rad ustreže.

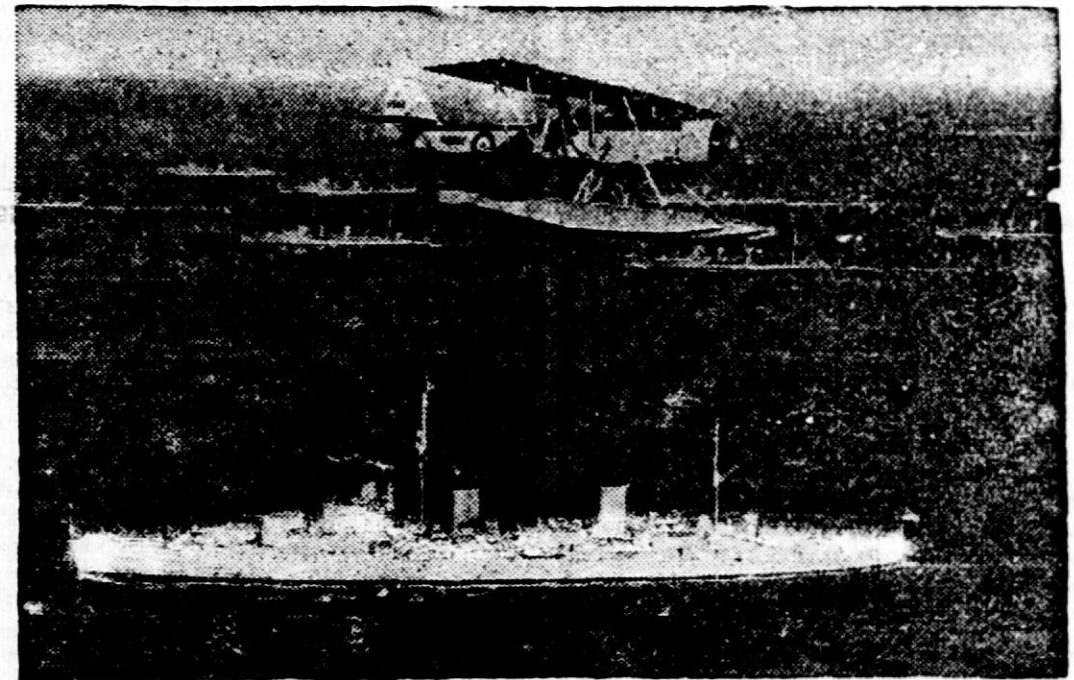
Ljubosumnost je ozdravljiva

Norveški zdravnik, specialist za živčne bolezni, profesor na univerzi v Oslu dr. Grimstad pravi, da je ljubosumnost fizična bolezen in da se v bistvu pav nič ne razlikuje od drugih bolezni. Ljubosumnost napade živčne voze, zdravilno in ozdravljivo jo ra lahko no zdravilni meodi, ki jo je norveški zdravnik že opetovano preizkusil.

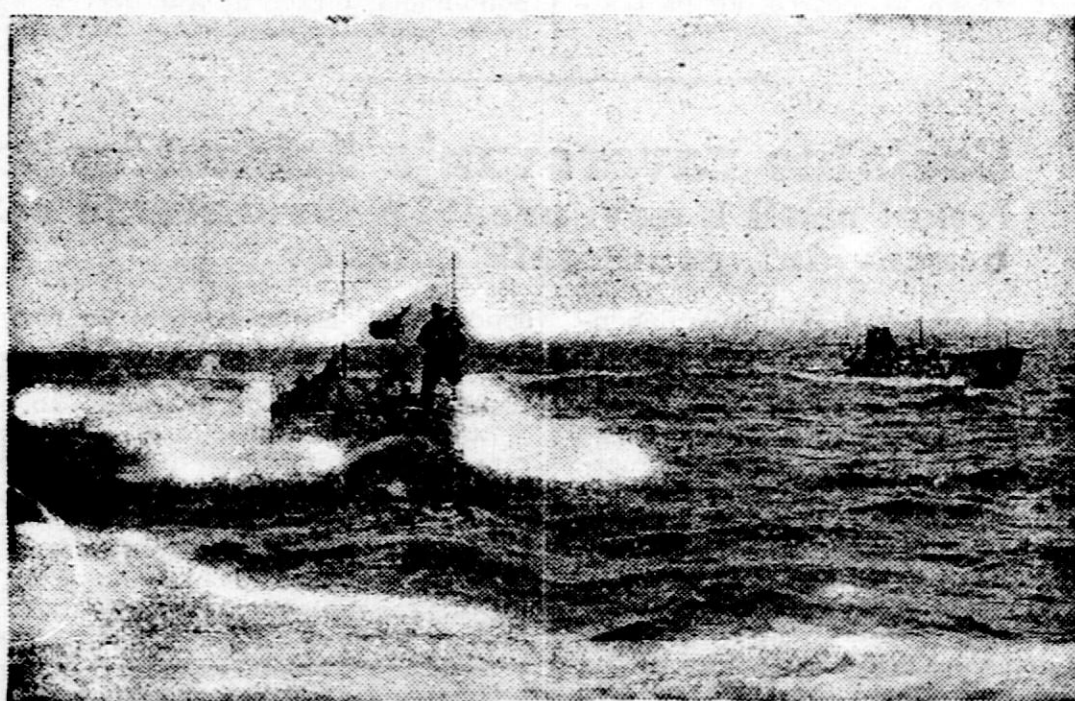
Metoda, o kateri trdi dr. Grimstad, da jo je uporabil z velikim uspehom z asti pri moških, ki jih je bila napadla boleis na ljubosumnost, je zapovedana v glavnem v sugestiji. Z drugimi besedami rečeno gre za to, da se ljubosumni mož a ljubimec prepriča, da ljubljena žena odnoso ljubica ni kriva sama, temveč da je postala žrtev tretje osebe, ki ji s svojjo močjo voljo vsiljuje ljubezem. Dr. Grimstad pravi, da se je pri mnogih zakoncih, ki jih je zdravil, kmalu izpremenila v sočutje, po katerem se je vrnilo zaupanje in tako je zopet zavladal mir med zakonci.

Angleški motorizirani oddelki v nekem mestu na Kreti

Angleški metalci torpedov nad angleško ladjo »Aurora«

Italijanski motorizirani čolni za borbo proti podmornicam

Italijanski vojaki v Albaniji

Novo steklo za strešne konstrukcije

Steklo za strešne konstrukcije, velike stene ali lahke lesene stavbe je drago, obenem je pa težko staviti ga. Velika specifična teža stekla zahteva zlasti pri strehah močno nemo konstrukcije, in močne okvire, pa je vendar še nevarnost, da se steklo razbije in človek na njem rani. Vse te nevarnosti pa odpadejo, če uporabljamo namesto navadnega stekla novo snov takozvano cedro, ki jo dobimo, če spojimo tenke mrežice valjane žice z neupogljivim steklom. Jeklena valjana in v ognju pocinkana žica ne zarjavi, tudi če je dolgo izpostavljena vlagi. Take stenske konstrukcije so gladke, kar je tudi zelo važno, ker jih lahko umivamo in čistimo.

Cedra se izdeluje v 25 m dolgih in meter širokih zvitkih. Da se lahko strici z navadnimi škarnji, tehta samo desetino navadnega gradbenega stekla, da se poljubno upogibati in pribijati. Poleg tega je prozorna, ne razbije se in ima v primeri z navadnim steklom še eno važno lastnost, da namreč propušta ultravijoličaste žarke. Zato je bivanje v prostorih s stenami ali stropom iz te snovi mnogo bolj zdravo. Cedra tudi dobro izolira toploto, čeprav je tenka. Izdeluje se v treh vrstah, za notranjo zasteklitev, za zasteklitev posevnih ploskev in za zunanjo uporabo.

Hearst prodaja zbirko umetnin

»Svenska Dagbladet« poroča iz Stockholma, da je sklenil znani ameriški novinarski podjetnik Hearst prodati svojo zbirko umetnin. To bo dražba največje zbirke redkosti, ki je bila kdaj naprodaj.

Med umetninami se nahaja tudi neki španski samostan. Dražba se bo vršila v New Yorku. Prodajali se bodo vsi predmeti, ki jih je Hearst zbral v teku zadnjih petdesetih let. Kupci si umetnine lahko ogledajo v dveh skladiščih, ki sta v ta namen odstopila svoje prostore na Peti Aveniji največjega ameriškega mesta.

Uničeni spomeniki v Franciji

V teku vojne je bilo v Franciji uničenih 400 zgodovinskih spomenikov v vrednosti 300 milijonov frankov. Med uničenimi umetninami je več gradov, dvorcev, katedral in cerkev.

Psihološki nasveti

za srečo v ljubezni, službi in družbi...

Spolno življenje v zakonu je temeljni kamen zakonske stavbe. Družina in dom človeka, ki zavestno stremi za srečo in za zadovoljstvom, morata biti stalna in neizčrpna vira vedno sveže ustvarjalne sile v poklicnem prizadevanju. Posebno velja to za zakon, kajti zakonska sreča in zadovoljstvo zavisita v vseh primerih od spolne harmonije med zakoncem, a nesreča in nezadovoljstvo v zakonu izvirata vedno iz disharmonije in neskladnosti v zakonskem spolnem življenju. Na podlagi nešteti primerov, ki smo jih temeljito proučevali v naši dolgoletni praktični študiji psihologije zakonske sreče in nesreče, smo odkrili to osnovno in važno zakonitost.

Čim bolj bosta mož in žena stremela in težila k vzajemnemu razumevanju v vseh spolnih vprašanjih, čim bolj se bosta oba trudila, da se v pogledu svojih lastnosti in nagnjenj prilagodita drug drugemu, toliko bolj se bodo s tem odnos razvijali vedno bolj v dobro obeh zakoncev. Veliko medsebojno razumevanje, vzajemno popuščanje in skrbno izbiranje, vzajemna dobrohotna obzirnost drugega proti drugemu, kakor je to običajno pri mladih zaljubljenih, vse to izvirajo v glavnem iz spolne harmonije.

Spolni nagon obeh zakoncev ustvarja med njima čvrsto in nepremagljivo magnetično zvezo, ki popušča samo tedaj, če se z nerazumnim in nespretnim ravnanjem prerano izčrpa spolna moč enega ali drugega zakonca. Čim se to zgodi, se že vtihovala nerazumevanje in neskladnost in konec je zakonske harmonije. Navadno sta takrat zakonca ravnodušna drug do drugega, dokler se postopoma zopet ne nakopiči nova spolna energija, radi česar se magnetična zveza ponovno jača in učvršča ter povrača staro harmonijo. Edini način, da se zakonca izogneta takšni disharmoniji ali nesoglasji, ki se periodično od časa do časa vračajo, je pametno razumevanje medsebojnih spolnih odnosov.

Razum zahteva, da se skrbno izogibate vsakega pretiravanja in prerazdraženosti v spolnem življenju. To je druga zakonitost psihologije zakonske sreče in harmonije.

Kako se morate ponašati in do katere mere smete iti v zakonskih spolnih odnosih ne zavisita samo od vaše lastne volje in nagnjenj, temveč tudi od nagnjenj drugega zakonca. Največja obzirnost obeh zakoncev v medsebojnem odnosu, je v tem pogledu pač največja dolžnost in obveznost. Sebičnost, egoizem in upoštevanje ter uveljavljanje le lastnega razpoloženja odn. nerazpoloženja rodi tu pač vedno le največje in najbolj žalostne posledice v smislu rušenja zakonske harmonije.

Obzirnost in uvidenost ne sme raztezati le na slučajno nerazpoloženje drugega zakonca, temveč tudi na ugoditev njegovih spolnih želj, če je to le mogoče. Pokazati se apatičnega ali ravnodušnega do zakonskega tovariša, samo radi tega, ker pri vas osebno ne obstaja prav nobena želja za ljubezenskim objemom, je ravno tako sebično, kakor če poizkušate, da prisilite tega nesposobnega zakonca na seksualno združevanje.

Če bolezen ali zahteva higijene izrečno ne zahtevata zadrževanja in abstinence v spolnem odnosu, tedaj bo resnično, uviden, zakonski tovariš rad in brez vsakega preobremenitve izpolniti zahtev pristan na nečnosti drugega.

Pred poroko ter sklenitvijo nove trajne družinske celice je že iz oziroma bodoče zakonske harmonije, sreče in zadovoljstva nujno, da se z natančnim in podrobnim znanstvenim proučevanjem ter raziskavanjem obeh kandidatov, ugotovi ali obstajata med njima možnosti ter osnovni pogoji za trajno spolno soraznost. S tem proučevanjem se bavi sistematično naš zavež za psihologijo sreče ter zadovoljstva.

Št. Vid

Niste navedli podatkov za drugo polovico, ne vzorok dozdnevni nesoglasji, zato vam ne moremo in ne smemo na podlagi teh nepopolnih podatkov dati tako daljnosežnih mnenj. Naše delo je znanstveno in resno, tudi zdravnik ne more brez točnih podatkov ugotoviti diagnoze, če je vreden. Zato vas prosimo, pošljite še ostalo, nakar bomo vaš primer proučili in vam nasvetovali.

Vi sami boste doživljali nepravilne, ki jih boste deloma sami zakrivali.

103 eskadrila Zemun

Vojaske služba ni za vaš značaj primeren, s pridnostjo, vztrajnostjo in načrtnim delom se boste tudi v privatni službi lahko osamosvojili ter se svojim sposobnostim primerno razvijali in napredovali. Loterijske sreče naš znanstveni zavod ne spre-

rokuje, s tem se bavijo drugi dozdnevni prerokije.

Beltinci

Glede vaše nezgode pri delu se obrnite na Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani, ki ima svoj urad tudi v Prekmurju. Kot delavec morate biti zavarovani in vam priteče zavarovalnina. V ljubezenskih in zakonskih zadevah naj odloča tudi razum, ne samo čustva in strasti. To velja še prav posebej za vas. S starši polkuskite doseči dobre odnose. Mir in loga pod rodno streho je prvi pogoj za veselo delo in prijetno življenje.

Mlad

Ostanite na posestvu. Čitajte kmetijske knjige in časopise ter pametno izboljšajte gospodarstvo, pa boste najprej srečni. Iskane sreče po svetu je posebno v današnjih dneh zelo opoteče. Vaše dekletu misli v prvi vrsti nase, če se drugače skladata v mišljenju in delu, ne razdirajte te zveze. Sicer pa sta oba še zelo mlada in do končne odločitve je še daleč.

Sreče v igri, loteriji in tombola se na znanstven način ne da ugotoviti. Res je, da se nekateri bavijo s takšnim »dvomljivim prerokovanjem« vendar brez pravega uspeha. Zavedajte se, če bi kdor koli na svetu lahko z gotovostjo ugotovil, da bo srečka s to in to številko zadela glavni dobiček, bi ne svetoval drugemu, naj jo kupi, ampak bi jo sam kupil in igral ter se na lahek način brez napora bogatil in živel v razkošju.

Fakultet-Zemun

Med vami in vašim dekletom je velika harmonija ter obeta prijetno in zadovoljno sožitje tudi v bodočnosti. Treba pa bo še marsikaj ugledati ter dati več uvidenosti na obeh straneh. — Vi ste nemiren, nestalen, receptiven, gibčen in zelo občutljiv. Bori se morate proti želji po udobnosti in lenarjenju ter odločno vztrajati v svojih študijskih načrtih. V bodočnosti se pojavljajo nepravilnosti, vendar ne vdirajte se malodušno in pesimizmu. — Vaše deklet predstavlja svojevrstni ekstrem. Izgiba naj se v poznejšem življenju domisljivosti, ljubosumnosti in drugih podobnih lastnosti.

Periferija 183

Vam so dane vse možnosti, da se razvijate kvišku v filičnem in praktičnem smislu. Ne bodite hlapčevsko ponizni in kletčpljivi v prav nobenem primeru. S samoljzopolnjenjem se vam obetajo uspehi.

Soča-Beograd

Junaško in premišljeno nadaljujte po začrtani poti, da se prebite preko začetniških težav, ki ne bodo prav majhne. Povežite se vam ob upoštevanju naših ugodnih energij obeta poslovni razvoj in uspeh.

Simona

Previdnost je na mestu. Razsvoja in odloča naj tudi razum, ne le čustva. Precej nemirnosti je v njegovem rokopisu.

Benjamin

Živite v svetu idej. Mnogo razmišljanja, razgibanja in raziskovanja vas vodi k spopititvi in razčistitvi odnosov do sveta in življenja. Izogibajte se velike impulzivnosti, nestalnosti, skakanja iz področja v področje ter vseh nepravilnih in za vas absolutno neprimernih negativnih lastnosti in misli. Z razumom, s globokim razmišljanjem in z vso mladostno podjetnostjo iskate čisto resnico. V življenju boste izven vseh dvomov dosegli vodilni položaj raziskovalca in pionirja. Lastni načrti v soglasju s potrebami ljudskih množic ter vztrajnost v delu, to vam je potrebno in preko tega se vam obeta uspeh.

Radovljica-Črno morje 11

Četudi ste služkinja se morate sami izobraževati, kajti nevednost in nepoučenost je največja ovira uspehu in napredku v življenju. Odpravite polagoma nekateri grde napake — saj se jih zavedate — sreča, prijateljnost in zadovoljnost v službi in ljubezni bodo sledili kot naravna posledica.

Fra-Ta

Vi ste dobro deklet, le vaše črne misli in napačni pogledi na svet in življenje vas vodijo v odvojenosti osamljenosti in stanje ob strani. Zelo ste pravični in močno je razvit čut razločevanja v vas. Ne jemljite moških, službe in življenja preveč apatično! To je zgrešeno! V vsakem moškem, v vsakem službenem opravku morate najti in poiskati tudi lepe strani, sicer vam bo življenje mučno in neprijetno.

Kamaik

Kdo od nas še ni doživel razočaranja v ljubezni ter obupaval nad vsem? Kdo od nas še ni doživel nepravilnih in velikih neuspehov v poklicu? Čemu se vračate vi v spominu vedno nazaj na grobove svojih nesreč ter obkujete samo sebe? To vodi k vedno bolj temnim mislim, vstran od uspehov. Pozabite vse, kar je bilo! Naredite črto čez vse in se podajte na nova pota z veselim mislimi na nove uspehe. To so pogoji sreče in zadovoljstva.

Jožefa

Kako bi vi prišli do uspehov vsepovsod? Otržite se jeze, ljubosumnosti, domisljivosti, nevedljivosti in slčnih slabosti, bodite vsepovsod, vedno in v vsakim ljubeznivi, usrečljivi in preudarni, pa boste prijubljeni, srečni in zadovoljni.

F. B. J.

Niste navedli v kakšni službi ste bili in ali ste imeli pismeno pogodbo, zato vam glede dotedanje službe ne moremo dati navodil. Vaš položaj je težak in bo tak tudi ostal nekako do poletja. Veliki poslovni uspehi se vam letos ne obetajo, pa zaradi tega ni treba obupavati. Minili bodo težki časi in zopet bo sonce sreče sijalo na vašem nebu.

Kaj bi naj sedaj storili? Takoj, brez odlašanja morate poiskati drugo, primerno službo. Primerna pa je vsaka služba in vsako delo, za katero imate sposobnost in nagnjenje in nikakor ne samo ono zaposlitev, za katero stremite. V teku časa se bo vse to samo uredilo. S svojimi sposobnostmi, energično podjetnostjo in večjo stalnostjo si boste položaj izboljšali sami.

Pomnite, kot namerikane ne smete nikdar spadati v maso, temveč morate delati na samooklikovanju, le tako se boste s svojimi sposobnostmi v življenju visoko dvignili ter dosegli velike uspehe. Kdor želi imeti uspeh, mora delati tako, da ustvarja okolnosti pod katerimi se lahko nato uspeh pojavlja. Vi boste napredovali, samo čvrsto verujte v to in delajte načrtno in z vsemi svojimi silami na realiziranju svojih namer.

Viktor

Človek, ki zavzema tako odklonilno in nezadovoljujoče stališče do poklice in službe, mora imeti na tem področju le neuspeh. To je jasno in popolnoma razumljivo. Želite uspeh in napredovanje v službi? Potem stran črne misli, potem stran apatičnega do službe! Vsako delo morate izvršiti z zanimanjem in izrednim veseljem. Nobeno delo vam ne sme biti pretežavno in predolgačasno. Pravilni odnos v službi in pravilni način mišljenja sta glavna znaka napredujočega in srečnega nameščena. Kdor ne dela z veseljem svojega poklicnega dela, ta nima uspehov, ta nima sreče in ne zadovoljstva, ti ne more napredovati. Kdor dela kakor stroj, a na drugi strani je klečeplazno skromen, ta ne more uspevati, ker se sam ponižuje s svojim ponižujočim obnašanjem.

Zavzemite veselejši odnos do dela. Opravljajte ga z veselo točnostjo in požrvalnostjo! Zberite dokaze za svojo izredno sposobnost, nato pa tudi svoje predstojnike ljudsko, a odlično prosite za položaj, ki vam pripada.

Dobra volja in trdna vera v uspeh delajo čudeže, verujte v to!

Višnja gora

Ze dolgo vas spremlja neuspeh in vas bo še. Sele potite se vam razmere zopet izboljšajo. Zato vztrajajte in ne obupajte! Tudi grdo, deževno in blatno vreme mora biti, da se pozneje tem bolj veselimo smehljajočega se sonca na modrem nebu. Preveč ste črnogledi, počasi in nerodni. Tudi trme in zakrknjenosti vam ne manjka. Poskušajte odpravljati te napake.

Tudi vaš prijatelj ima svoje slabosti, a se vama bodo že razmere uredile, nič strahu. Bodite veseli, prepevajte in mislite na lepše dni, ki se vam bližajo.

Zagreb - Z. T.

Vam se v odnosu do ostalih obeta prav prijetno in lepo leto. Sposoben boste za naprednejše duševno delo in napredek v poklicnem delu vam je zagotovljen. Zato le korakajte veselo in korajžno svoji lepši bodočnosti nasproti.

Trbovlje - Julija

Med vama ni bilo preveč harmonije in ni izgledov, da bi se razmere izboljšale. Vi ste zelo kritični, preveč slabega vidite na drugih in premalo dobrega. Na drugi strani ste pa precej pridna in skromna. To vam bo prinašalo nekaj nepravil, zato pa glavo pokonci! Delajte pridno in vestno ter bodite previdni, da težave lepo

obidete. Vsi smo letos bliže neprijetnostim in težkostem, kakor pa drugače. Tudi to bo minilo in vi morate gledati, da bo to šlo s čim manj škode mirno vas.

Ostali

Dan za dnevno prejemamo kopico pism z vprašanji. Delo narašča tako, da ga komaj zmoramo. Načelno proučimo vsak slučaj z vso znanstveno natančnostjo. Zal moramo biti zaradi pomanjkanja prostora kratki in jedrnat.

Dnevno prejemamo laskave zahvale in priznanja nešteti, ki nam poročajo, kako so si z našimi nasveti v kratkem času uspešno preuredili življenje v smeri sreče in zadovoljstva. Nas veseli vsak uspeh. Tudi v bodoče želimo pomagati vsem, ki so naše pomoči potrebni. Želimo, da smo vsi srečni in zadovoljni, doma v ljubezni, v službi med sodelavci in v družbi med veselimi prijatelji.

Mi želimo, da se tudi drugi poglabite v spoznavanje soljudi, da tako tudi drugi lahko odkrivajo v njih vse one lepe lastnosti, vrline in sposobnosti, ki leže v njih nerazvite in zanemarjene. Upamo, da vas

v kratkem vse razveselimo s spoznavanjem osnovnih pravil za odkrivanje značajev s pomočjo rokopisa. Tako, da si boste marsikaj sami razločevali. Nas boste s tem razbremenili ter nam omogočili poglabitev dela tam, kjer si še sami ne boste znali pomagati.

V bodoče načelno ne bomo več odgovarjali v zasebnih pismih, razen v zelo važnih primerih, če pošljete predhodno 15 dni v znakmah. Kdor še ni prejel odgovora, ga dobi v dveh, treh tednih po prejemu njegovih vprašanj.

Pomnite: Za vsako vprašanje priložite poseben kupon št. 5. ter točne podatke rojstva ter temeljito obrazložitev. Kdor se na bo ravnal po tem, bo zastonj pričakoval odgovora.

Zaprti ovitek naslovite: Uredništvo Slovenskega naroda Psihološki nasveti, Knaflijeva 5.

Psihološki nasveti Kupon št. 5

Da bomo ljudem všeč...

Deset nekoliko ciničnih zapovedi

1. Ne poveimo jim nikoli neprijetne resnice — a resnica je le redkokdaj prijetna.
2. Ne poveimo jim nikoli laži, ki bi se preli ali slei utegnili izkazovati za laž.
3. Poslušajte z zanimanjem in si ne prizadevajte, da bi govorili sami: govorimo na, če se drugim hoče molčati.
4. Verjemimo vse kar ljudje sami verjamejo ali hočejo, da bi vsaj poslušalci verjeli. Zlasti verjemimo pravilnost njihove in mogoče zmote svoje sodbe.
5. Ne hojimo od ljudi nikoli ničesar, bodimo pa pripravljeni, da jim kdajkoli in kakorkoli pomagamo.
6. Mislimo o sebi kar najmanj, o ljudih

in o vsem, kar je z njimi v zvezi, pa kar največ.

7. Bodimo taktični, oprezní, prizanesljivi — zakaj človek nikoli ne ve, s čim lahko nehoti užali.

8. Ne dobričalimo in ne prilizujemo se.

9. Bodimo si v svesti, da smo vsi ljudje le igra usoda.

10. Vsemu, kar ljudje znajo, store, darujejo, zvišajmo ceno vsaj za pet in sedemdeset ali sto procentov. Temu, kar znamo, storimo, darujemo mi, znižajmo ceno vsaj za pet in sedemdeset do devet in devetdeset procentov.

Ali ste tudi vi Ksantipa?

Kaj je resnica o Sokratovi ženi

»O, to je prava Ksantipa!« slišite večkrat, kadar kdo reči, da je kakšna žena zlobna, sitna, neznosna in ne vem še kakšna. Ksantipa je bilo ime ženi grškega modričarja Sokrata (v 5. stoletju pred Kr.). Razni starodavni pisatelji nam jo slikajo kot sitno, prepirljivo ženo, ki je ubogemu Sokratu grenila življenje. Zlasti rimski pisatelj Gellius ne govori tako o njej; prav posebno se je mnenje tega moža potem razširilo v svet. In njegova nelepa zasluga je, da še danes ljudje mislijo, da je bila Sokratova žena Ksantipa takšna žena, kakršna ne sme biti.

Toda Ksantipi se je delala krivica in se dela še dandanes marsikateri ženi, ki se ji pridevijo ta primerek, dasi je prav tako poštena, rodoljubna žena, kakor je bila tista starodavna Ksantipa.

Pa poglejmo, kaj je resnica glede te žene? Predvsem vemo, da so bile žene staršev Grkov navezane samo na gospodinjstvo. Mož se je izživljal predvsem v javnosti, medtem ko je bila žena privezana na dom in jo je mož zanemarjal. Sam Sokrates je nekoč vprašal prijatelja Kritobula: »Ali je kdo, s katerim govorijo manj kakor s svojo ženo? In ta mu je odgovoril: »Nihče ali pa vsaj prav malo ljudi.«

Zanimivo je tudi, da Sokratov učenec, slavni filozof Platon nikjer v svojih spi-

sih ne pripoveduje nič slabega o Ksantipi. Ko je bil Sokrates v ječi in čakal na smrt ne kazen (obsojili so ga na smrt po krivem, ker tedanjemu svetu niso prijali njegovi visoki moralni nauki), nam Platon slika ganljiv prizor: Ksantipa je sedela z otrokom zraven svojega moža, jokala in tarnala. In Sokrates je pozval prijatelja Kritona, naj odvde Ksantipo domov, ker ni mogel prenesti žalosti svoje ljubeče žene.

Imamo pa tudi pričevanje Sokrata samega o tem, kakšna je prav za prav bila njegova žena. Sam priznava njeno dobro srce, ko pravi svojemu sinu: »Če ne moreš prenašati take matere, potem ne moreš prenašati niti sreče same.«

Prav za prav pa je bila Ksantipa reva v zakonu. Kako naj bi bila vesela svojega moža, ki je bil čudak, ki ni nosil spodnje obleke, niti čevljev, in je imel pozimi in poleti na sebi zmeraj isti plašč in nič drugega. Medtem ko so njegovi kolegi sprejemali plačo za svoje poučevanje je bil Sokrates zmerom brez denarja. Grški komik Aristofanes se je javno posmehoval Sokratu, češ, da si iz same skoposti ne daje striti las in se ne koplje, češ, kaj neki prvi k temu njegova žena.

Toda vzlic vsemu temu je prišla Ksantipa v zgodovino kot zla žena.

Žleza — naš koledar

Vrstni red letnih časov se zrcali v čitni žlezi, ona je koledar našega telesa. Ta žleza ne deluje enakomerno kakor stroj, ne kaplja svoje čudodelne snovi v kri neprestano v enaki množini. Pozimi ima čitna žleza komaj polovico toliko joda, kakor ga ima poleti. Od česa je odvisno to sezonsko kolebanje, ni znano. Zaenkrat morajo učenci, to neznanje odkrito priznati. Ker je jod najvažnejša surovina hormona čitne žleze, ta hormon je pa zopet tesno zvezan z vsakim kolebanjem našega osebnega tempa moramo domnevati, da igra tu odločilno vlogo čitna žleza, da se počutijo nekateri ljudje poleti boljše kakor pozimi.

Mnoge bolj se pa kaže vpliv letnih časov na živali kakor na ljudi. Ptice izgube jecni perje, sesalci menjajo dlako. Pobuda je tu zoper delovni ritem čitne žleze. To se da dokazati, če vbrizgamo takim živalim hormon čitne žleze, tako zvani tiroxin. Sesalci, zlasti takoj izgubljajo zimsko dlako ptice pa perje. Pri pticah menda ni izpuščanja, učinkom samo perje v perutih in repu. Sicer se je pa posredno tudi na človeku opaziti izpadanje las kot posledice občutljivosti čitne žleze, ko so mu vbrizgali tiroxina. Lasje so mu začeli znova rasti. Tudi zimsko spanje ne-

katerih živali je v zvezi s čitno žlezo. Čez zimo speče živali kadarkoli lahko prebudimo, če jim vbrizgamo tiroxina. Tudi če preiščemo čitno žlezo čez zimo speče živali v raznih letnih časih, se pokaže koledarski ritem njenega delovanja zelo jasno pod mikroskopom.

Brezžični banket

Nedavno je veliki ameriški kongres priredil nenavaden banket, ki se ga je udeležilo okrog 10.000 udeležencev. Zaposlenih v raznih letnih časih, kjer ima kongres svoje podružnice.

Vnaprej določenem času so uslužbenci zavzeli svoja mesta pri pogostjenih mizah vsak v svojem kraju. Največ udeležencev je bilo seveda na sedežu tvrde, precej jih je pa bilo tudi v Avstraliji, v S. Ameriki in v Buenos Airesu. Čeprav so bili oddaljeni na tisoče kilometrov drug od drugega, so slišali drug drugega, ker so bili zvezani po radiu. Posamezne dvorane so bile namreč sofone med seboj s kratkovalnimi oddajnimi radijskimi aparati in sprejemniki, tako da je sleherni udeleženec lahko govoril vsem in tudi poslušal vse govornike, ne glede na to, kje je kdo govoril. Nam nenavadnem banketu, ki so se ga udeležili številni uradni, gospodarski, je govoril tudi bivši predsednik Zedinjenih držav Hoover.

A. E. Fielding

13

Črna mačka prinaša srečo

Roman

Po golem naključju smo srečali vašega bratranca nekega popoldne prav ko je moj oče prodajal svojo hišo v Harley Streetu in se pripravljati na to, da bi se preselili na kmet. Sir Henry je povabil mene in Beatrico na čaj in predlagal je, naj najamemo tu v tem kraju hiško doktorja Warrena, ki jo je oddajal v najem. Ko sva ostala za hip sama, mi je zaupal, da bi rad pogostje videl mojo sestro in da ne prestanemo misli na to, da bi se poročili z njo zdaj, ko je svobodna. Zdelo se mi je, da bi bila to za Beatrico sreča in povedala sem mu naslov agenta, ki mu je bila poverjena prodaja naše hiše in ki je vedel, da ima moj oče namen najeti na kmetih hiško proti nizki najemini. Sir Henry ga je osebno posetil in na njegovo željo je ponudil agentu mojemu očetu hiško, kjer zdaj stanujemo, in sicer za smešno nizko najemnino. Oče jo je najel, ne da bi jo videl. To se je zgodilo nekako pred sedmimi tedni in pred dobrim tednom je srečala Beatrice ponudbo sira Henryja. Prvi oklic naj bi bil čez teden dni. Sir Henry je nameraval v ta namen jutri zjutraj zglasiti se pri

gospodu Polockem. Zato je klicala Beatrice sira Henryja po imenu. In zato, gospe Stokesova, sem vedela, da sir Henry Batchelor ni imel niti najmanjšega namena končati si življenje.

Njenim besedam je sledila grobna tina. In zopet je bila Phyll tista, ki je tišino prekinila. — Oh, povejte svoji sestri, kako sočustvujemo z njo.

In zopet ji je Agnes Stokesova zavezala jezik s hladnim, mirnim glasom.

— Morate nam oprostiti, da ne moremo takoj razumeti vsega, kar ste nam povedali. To je v popolnem nasprotju z vsem, kar je nam povedal... moj bratranec. Zdaž ste na delali, kar se tiče objave njegove zaroke... da je bila že poslana listom. Če je res tako, bi rada vedela, kateremu listu?

Poslana je bila agenturi s tem, da bi jo objavila v vseh listih istočasno. Sir Henry in moja sestra sta jo skupaj podpisala, ko je bil sir Batchelor večer popoldne pri nas na čaju. Bil je pri nas od štirih do šestih. Oba sta podpisala ostanilo. Sir Henry je hotel odposlati pismo snoči.

— Nobenega takega pisma nismo našli v njegovi sobi, — je odgovorila Agnes prijazno. — Prosim, pokličite sem Noela, — je naročila Keithu, ki je takoj odšel.

— Sodeč po tem, kar je delal prejšnji teden, potem ko je Beatrice sklenila sprejeti njegovo ponudbo, je nameraval sir Henry takoj napisati novo oporoko, — je nadaljevala, gospodična Gaskellova. — V tej oporoki bo pa seveda omenjena moja sestra in njun namen, da se poročita. Napisati jo je hotel takoj,

da bi — za primer, če bi se pred njuno poroko kaj pripetilo, bila moja sestra preskrbljena.

— Sporočite, prosim, gospej sestri, kako strašno obžalujemo to, — je Phyll zopet povzela besedo.

— Phyll, prosim vas, pojdite pogledat, ali bi našli mojega sina ali pa pošljite ponj Jenkinsa, — jo je prekinila gospe Stokesova energično. — Če je kje nova oporoka, zvezo za njo jutri zjutraj. Vrata so se zanjra za Phyll.

— Govorila sem o tem samo zato, da bi dokazala, da Henry sploh ni mislil na smrt, — je pripomnila Alison.

— Če piše človek oporoko, se lahko to razlaga različno, — je pripomnila Nica Batchelorova suhoparno.

— V danih okolištinah je bil pa to del priprave za njegovo poroko, — je ugovarjala gospodična Gaskellova enako odločno.

Prihod Keitha in Noela je preprečil nove ugovore. Noelov obraz nikakor ni izražal začudenja ali nezamiranja nad novico, ki mu jo je bil spotoma povedal Keith. Alison je vse kratko ponovila.

— Ali veste kaj o tem? — ga je vprašala mati.

— Tudi če bi sir Henry z nikomur ne govoril o svoji zaroki, bi bil gotovo rovedal to v prvi vrsti Keithu, — je dejala Alison, še preden je mogel Noel odgovoriti. — Dejal je, da je sporočil to njemu, preden je povedal komu drugemu, da se namerava oženiti.

— Ničesar ne vem o tem, — je ugovarjal Keith slabo. Vse ta čas ni odvrnil pogleda od Alison Gaskellove. Phyll se je večkrat ozrla na njegov za-

mišljeni obraz. Eva je pa mislila, da si Phyll tega ne razlaga drugače, nego da hoče Keith prav tako, kakor ona, izraziti svoje prijateljsko naklonjenost do gospe Evansove.

— Pokličite gospoda Galbreitha k telefonu, saj ti je znana njegova telefonska številka, — je naročila Noelu njegova mati, — in vprašaj ga, da-li ve kaj o njegovi oporoki. To bi mu moralo biti znano, — je obmolnila za trenutek, — če bi mu jo bil Henry poslal, — je pripomnila namestu tega, kar je imela na jeziku, — če bi bilo to res.

Glavna skupščina jeseniške »Skale« Za predsednika je bil ponovno izvoljen znani alpinist Joža Čop

Jesenice, 10. januarja V četrtke zvečer je bila v spodnji dvorani Kazine glavna skupščina alp. k. Skale, ki je bila izredno lepo obiskana. Namestu službeno zadržanega predsednika Joža Čopa je skupščino vodil dr. Miha Potočnik, ki je pozdravil vse navzoče, predvsem pa zastopnika ljubljanske Skale dr. Skerlika.

V svojem govoru se je podpredsednik spomnil med letom umrlega člana ravnalet Gustava Schüllerja ter vrhov planincev, ki so se med letom smrtno ponesrečili v gorah.

G. dr. Potočnik je poročal o proslavi klubove 20letnice ter o priručnih odnosih, ki vežejo osrednje društvo in ljubljanski s podružnico in Celju in jeseniško Skalo. Očrtal je delo Skale, ki ustvarja tovarštvo in mladostno razgibanost med članstvom. V zadnjem času močno goji zimsko alpinistiko in so Skalaši v mrazu in snegu naskočili Jalovec, Mojstrovko, Kotovo Špičo in Ponce. Skala goji predvsem alpinizem, sport in rekordi niso sami sebi namen. Smučarji so v prvi vrsti isredstvo za pohod smučarjev na planine v zimskem času, sportni uspehi pa niso glavni cilj in svrha našega udejstvovanja.

Tajnik Stanko Ravnik je poročal o delu plezalnega, mladinskega in smučarskega odseka, ki je imel sredi poletja smuške tekme za Akom pod široko pečjo in tekme v slalomu preteklo nedeljo na Rožici. Blaginjak Juran Ignac je poročal, da je imela Skala preteklo leto 46.478 din dohodkov in 22.213 din izdatkov, tako da

znaša prebitke 24.063 din. Podružnično premoženje, predstavlja vrednost 56.615 din. Podružnica ima 263 članov in članic. Gospodar Bogomil Homovec je poročal, da je imela koča na Rožici v preteklem letu zaradi izrednih razmer zelo slabo sezono.

Vodja mladinskega oddelka Dominik Kermelj je omenjal, da je imel odsek 13 sestankov, 1 predavanje in 3 izlete v planine. Število mladih planincev se je več kot potrojilo. Mladina goji v prvi vrsti alpinistiko in smučanje.

V imenu revizorjev je poročal Pavel Robič, da so našli vse blaginjske poslovanje v vzornem redu, ter je predlagal blaginjsko razrešnico, vodji mladinskega in plezalnega odseka pa pohvalo, kar je bilo soglasno sprejeto. Vsa poročila so bila soglasno in brez vsake debate sprejeta.

Pri volitvah je bil ponovno izvoljen za predsednika znani alpinist g. Joža Čop, za podpredsednika dr. Miha Potočnik in Drago Korenini, za odbornika pa Božidar Stolcar, Jože Truhlar, Bogomil Homovec, Janez Gorjanc, gđc. Erika Heim, Maks Media, Ignac Juran in Peter Arih, za načelnika smučarskega odseka Stanko Ravnik, mladinskega odseka Dominik Kermelj, plezalnega odseka Maks Dimnik in za načelnika foto odseka Slavko Smolej. Za rač. preglednike so bili izvoljeni dr. Aleš Stanovnik, dr. Bartol Keržan, Pavel Robič, Ciril. Odlašek in dr. Jože Hafner. V častne mrazosodišču so dr. Aleš Stanovnik, dr. Bartol Keržan, dr. Jože, Ludvig, dr. Ivo Štempihar in inž. Alfred Rudesch.

Izpred obrtnega sodišča

Vajenec je pogosto uboga para, mojster zahteva od njega vsakršnega opravila, ki z obrtjo niso v nikakršni zvezi. Pred vsem mora opravljati vsa domača dela, če ima hrano in stanovanje pri mojstru, kar je posebno na deželi običajno. Če je vajenec slabotnega telesa, mora na otroke paziti in jih čistiti, jih voziti v dvokolnici in se igrati z njimi; pa to se že prenese, ker za tako delo ni treba posebnega telesnega napora. Če pa je fant močnejši, mora kravo opravljal, delati na polju, hoditi v gozd po drva, celo k sosedu mora iti večkrat pomagat, seveda brez vsake oškodnine. Nekoliko boljše je v mestu. Tu po navadi vajenec nima hrane in stanovanja pri mojstru, vendar pa mora tudi ponekod opravljati v mestu najrazličnejše gospodinske posle, posebno vajenke, ki morajo celo iz delavnice hoditi med delovnim časom, pa tudi izven njega k mojstrov ženi na dom. Deloma je prav, da se otrok še kaj drugega nauči, kar mu utegne v življenju koristiti, posebno, če dobi kakšno posebno nagrado v obliki ali hrani in če pri tem ne trpi uk. neupravičeno pa je,

če mojster ali njegova žena zlorablja vajencevo delo tako, da si prihrani služkinjo ali postrežnico. Celotno pomočniki zahtevajo, da jim vajenci strežejo v primerih, ki ne spadajo k obrti. Brivska vajenka je morala hoditi vsako jutro ob 6.45 buditi pomočnico na njeno stanovanje, dopoldne je morala pospravljati sobo, opoldne nositi kosilo iz gostilne, zvečer tudi vodo itd. Milostljiva pomočnica ni mogla sama sebi postreči, ker bi ji bilo drdranje budilke preveč udarilo na živce, pri delu pa bi bilo lepo lakirani nohti prehitro izgubili svoj očarljiv blešč, na pobarvane ustnice, obrvi in lase pa bi se naselili nadležni prah.

Takih primerov imamo nebroj. Zakon in inspekcija dela sicer ščitita vajenca, toda ta se ne upa ugovarjati ali celo iskati pomoči, ker bi ga mojster potem še bolj asikiral, ali pa iskal vzroke za razveljavljanje učne pogodbe, ki se kaj lahko najdejo, ker ni noben vajenec brez graje, naravnost nesocialno in krivično pa je, da se vajencu niti to ne da, kar mu zakon priznava. Vajenec mora dobiti po prvem letu učne dobe primerne odškodnine, ki jo v sporu določi sodišče. Pohvalno moramo reči, da že mnogo ljubljanskih tiskov, kaj pritiče vajencu, nekatere pa nobejo o

tem nicesar slišati. Vojka je bila v večjem trgovskem podjetju vajenka. Poleg zaposlitve v trgovini je morala zmetavati premoč, ribati, snaziti lokal in okna, čistila je vsak dan tudi stanovanje, odškodnine pa ni dobivala. Po končani učni dobi je zahtevala za drugo leto po 200 din, za tretje pa po 300 din na mesec, skupaj 6000 din. Šef ni hotel plačati, češ da kot vajenec tudi on ni prejemal nikake plače, da vajenki z dovršeno meščansko šolo in trgovskim tečajem ne pristojata nikakršna plača, saj morajo celo absolvirani akademiki po več let zastoj delati. Šele, ko mu je sodnik obrazložil določbo § 267 obrtnega zakona in da je bil že marsikdo po tem paragrafu obsojen, se je dal omečiti in je ponudil Vojki 3800 din, s čimer je bil tudi njen oče zadovoljen — bila je seveda mladoletna — in pravde je bilo konec.

Smrt albanskega pesnika

V Tirani je te dni umrl franciškan Jurij Fišta, eden najbolj znanih sodobnih albanskih pesnikov. Nedavno ga je italijanska vlada imenovala za člana italijanske akademije v Rimu.

Z Jesenic

Predavanje »Cvetje in obrzi naših gor«, ki ga je priredila jeseniška podružnica SPD v sredo 8. t. m. v dvorani kina Radio, je posetilo okoli 250 ljudi od blizu in daleč. Tudi to pot je predavatelj g. Slavko Smolej pokazal okoli 200 krasnih barvnih posnetkov najlepših predelov Karavank in Julijskih Alp. Hvalažno občinstvo je g. predavatelja nagradilo z gromkim odobravanjem.

ŠAH

Zmagovalci pokalnega turnirja CSK 1940 Furlani, Šiška, Sorli. Dobra dva meseca je bil pokalni turnir Centralnega šahovskega kluba središčne zanimanja prvorazrednih klubov igralcev. Dvokretni turnir jim je bil izvrstna vaja za bližnje medklubske tekme Slovenske šahovske zveze oziroma za glavni klubov turnir, obenem pa je močno poživljal notranje klubovo delovanje. Napetost, ki je v poslednjih kolih tega zanimivega turnirja rapidno naraščala, je dosegla vrhunec v zadnjem kolu, ko je Caissa razločila točke tako pravično, da so se namikrat znašli na vrhu table trije vodilni igralci mojster Ljudmil Furlani, Jože Šiška in Jože Sorli. V troboju bo sedaj menda padla odločitev o lastništvu pokala. Sorli je v prekinjeni partiji s Pucom z

lahkoto uveljavil materialno premoč in zmagal. Arrigler in Germek sta se brez nadaljevanja sporazumela za remis, 14. kolo je dalo naslednje rezultate: Furlani-Germek 1:0, Šiška-Herman remis, Puč-Arrigler 1:0. Končni rezultata turnirja: I.—III. Furlani, Šiška, Sorli po 8 točk (66%), IV. Herman 5 in pol, V. Puč 5, VI. Germek 4, VII. Arrigler 3 in pol. Rezultat kaže, da se je prva trojica precej odtrgala od ostalih in da predstavlja razred zase. Kljub temu dejstvu posamezne partije pričajo o trdi borbi med vodilci in »soloni« skupino, ki je marsikdaj favoritom prekrizala račune. Mojster Furlani je celjnemu domu oddal eno samo točko, Sorli in Šiška pa kar po dve in pol, toda v borbi z njim sta nadomestila primanjkljaj. Herman, Puč, Germek in Arrigler so dokazali, da spadajo v prvi razred ljubljanskih turnirskih igralcev.

II. redni občni zbor Centralnega šahovskega kluba bo v četrtke 23. t. m. ob 20. v klubski sobi »Zvezdec«.

V ožjem turnirju vodi po 12. kolu Pintarič 10 (1), sledi Sedež 10, Jeršin 9, prof. Čop 8 in pol (2), Kavečič 8 in pol, Udovič 8 itd.

V nedeljo 19. t. m. bo tretje moštvo CSK-a odigralo revanšni match s šah. klubom Radomlje. Začetek ob 16. v »Zvezdic«.

Inserirajte v »Sl. Narodu«!

MALI OGLASI

Beseda 50 par. davek posebej. Prekliti, izjave oeseda din 1.— davek posebej.

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

Pernice

SEVER RUDOLF — Marijin trg 2

RAZNO

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din

KAUČE

nove modele po nizkih cenah dobite pri

TAPETNIŠTVO
E. ZAKRAJSEK
Miklošičeva 34

ZADNJI IZUM

spalnega fotelja, zelo udoben, odgovarja za vsako najfinjšo posteljo. Prepričajte se brez obvezno pri tapetniku Habjanu — Igriška 10. 340

OGLASUJ

»Slov. Narod«

POZOR!

Imam v zalogi ženske gumaste škornje in otroške galoše. Popravilam gumasto obutev. — KLAVER, Vošnjakova 4. 333

TRGOVINA »EDO« CEVLJI Prešernova 45

Vam postreže v modi, kvaliteti in po najnižjih cenah! Priporoča se

EDO CEVLJI 50 L.

MREŽE ZA POSTELJE Iobite najceneje v Komenskega 11. 34. Izdelovanje posteljnih čitnih vložkov. Rabljene sprejmemo v popravilo. 292

ZA VSAKO PRIILIKO najboljše in najcenejša oblačila si nabavite pri

PRESKER
Sv. Petra cesta 14 2. T.

50 PAR ENTLANJE

azuriranje, vezanje zaves, perila, monogramov, gumbic. — Velika zaloga perja po 7.— din. »Ljubljana«, Gospodarska c. 12 in Franciškanova ul. 3. 3. T.

PRODAM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din

NAPRODAJ

dvoprežen voz polparizar. en dvoprežen lahak voz in en vprežen voz na lestve, 1 tuk-suzne sanki, ena prsna konjska vprega ter en par težke konjske vprege za dva konja. Trgovina Schaperl, Dobrna pri Celju. 337

KUPIM

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din

POZOR!

Kupujem rabljene čevlje, da so le zadnji deli v dobrem stanju. Kupujem tudi snežke in galoše. KLAVER, Vošnjakova 4. 333

KROJASKE IN VOLNENE ODPADKE

stare jopice kupujem po najvišjih cenah. R. Višnjevce — Ljubljana. 341

SLUŽBE

Beseda 50 par. davek posebej. Najmanjši znesek 5.— din

GOSPODINJA

lobra kuharica, čista, varčna in zanesljiva išče službo pri starejšem gospodu samcu ali vdovcu. — Ponudbe na upravo ista pod »Varčnac«. 291

GOSPODINJA

s malo maturo in trg. šolo išče službo v pisarni ali kot olagajničarka. Nastop takoj ali po dogovoru. Ponudbe na upravo ista pod »Marliiva«. 2844

BRIVSKI POMOČNIK soliden, išče službo. — Nastop takoj ali po dogovoru. Anton Cizerlin, Ruše. 343

ISCEM

izobraženega gospoda, ki bi mi hotel dati dober nasvet, kako priti do poštenega izdatnjega postranskega zaslužka. Event. ponudbe prosim na upravo pod »velika uradniška družinac«. 347

POSEST

TRGOVSKO HIŠO

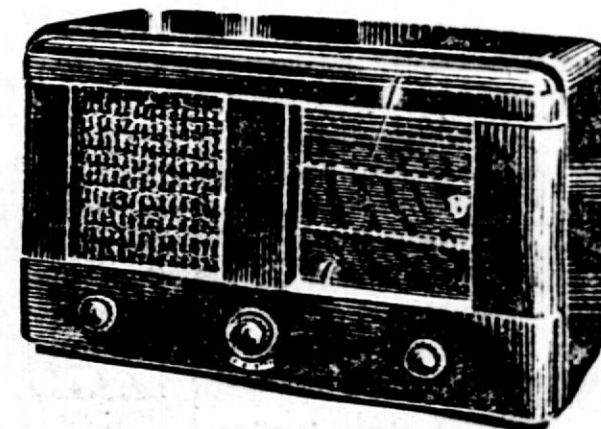
enonadstropno, z dobro vpeljanjo trgovino v obsejnem pasu zaradi pomanjkanja gotovine takoj prodam. — Ponudbe na upravo pod 2. P. 2991

KIŠEJE

ENO VEČBARVNO JUGOGRAFIKA SV. PETRA NASIP 23

Zena je ona, ki določa okus in kulturo svojega časa. Za sodoben dom si izbere

4-ELEKTRONSKI SUPER SPREJEMNIK

ORION
RADIO 150

RADIO d. z. o. z., LJUBLJANA, Miklošičeva c. 7.

RADIOVAL. LJUBLJANA, Dalmatinova ul. 13.

ANTUN BREMEC, CELJE, Miklošičeva ul. 2.

L. LUSICKY, MARIBOR, Koroška c. 11.

Posteljno perje

po din 10.—, kemično očiščeno din 14.—, čehano in kemično očiščeno din 25.—, 35.—, 55.—. Belo in živo gosje perje in puh dobite najugodnejše pri »LUNA« — Maribor, samo Glavni trg 24-a. VZORCI BREZPLACNO!

TUNGSRAM
Krypton

RUDOLF KRESAL: „Vejica španskega bezga“

Novela 300 strani

Ilustriral NIKOLAJ PIENAT

Izvečki iz dosežanih kritik:

... Glede motivov je Kresalova izbrana proza prav pestra. Pisatelj Vejice španskega bezga je v naši pripovedni književnosti eden najkremenitejših izpovedovalcev tistega pokolenja, ki mu padajo deška leta v vojno ali prvo povejno razdobje. — Zato Kresal z neko posebno dovzetnostjo opisuje usodo otrok in mladostnikov. — Rad se mudi v predmestnih ulicah, kjer vladajo glad, beda, prostitucija, zločin; rad opisuje nesrečne rodine in mlade ljudi na razpotjih življenja. Del njegovih zgodb se odigrava v bolnicah in ječah, tam, kjer je človek najbednejši, najbolj brez moči. Pisateljeva simbolna podoba življenja, bi se dala izraziti s tisto vejico španskega bezga, ki jo prinese paznik v jetniško celico. Je to simbol lepote, ki prihaja v svet trpljenja in obupa iz nekega drugega, lepšega in svobodnejšega sveta. — Iz Kresalove knjige govori pisatelj naših dni in njegova govorica je težka kakor naš čas.

(»Jutro« — o.)

... Kresal je svojo knjigo novela »Grančica jorgovana« podelio na četiri dela. U prvom delu »Večne poti«, svojom lepoto, zaorugljenošču i hormoničnošču ističe se pripovedka »Asja«... Drugi deo je nazvan »Doma«, najbolji deo u ovoj knjizi i zadahnut je socialnim uživljavanjem, gde bi Kresal mogao steći zavidnu reputaciju. Pored nesumnjivo uspele novele »Meksikajner Petere« svojom životnom subtilnošču i stvarnom tragikom blistaju »Devojka iz tovarniške ulice«, »Otrok« i »Vrata«, ko je se z »Matijom Bulcome« iz trećeg dela pod imenom »Rat« mogu ubrojati medju najbolje priloge savremene slovenačke književnosti. — Još jedna vrлина odlikuje stil Rudolfa Kresala: To je njegov savršen i izgradjen jezik, a i zadivljavajuća jezgrovitost rečenice. U tom pogledu je pravi majstor i mogao bi služiti za poučan primer.

(beog. »Pravda« M. Rakočević)

Knjiga v krasni izvrtni zunanji opremi akad. slik. Franceta Škodlarja se dobi v vseh knjigarnah in pri Založbi »Slovensko delo«, Ljubljana, Knaflijeva ul. 5. — Cena v platno vezani knjigi din 100.—, v polusnje vezani din 120.—

IZŠLA je nova pesniška zbirka Alojza GRADNIKA

ZLATE LESTVE

Pesnik, ki je danes poleg Otona Župančiča prvak slovenske pesniške besede, se je v tej zbirki še bolj kakor v prejšnjih poglavlil v večne skrivnosti življenja. V nepozabnih verzih opeva Gradnik v tej zbirki našo domačo zemljo in njenega človeka, lepoto prirodnih razpoloženi, moč človeške strasti in naše neutešno hrepenenje za breгови večnosti. Človek in priroda, življenje in smrt, ljubezen in vera, kmet in njegova zemlja — ti večni pesniški motivi so dobili v novi Gradnikovi zbirki krasen umetniški izraz. Kdor ljubi slovensko besedo, bo gotovo uvrstil »Zlate lestve« med svoje najljubše knjige, saj so »Zlate lestve« ena najlepših pesniških zbirk, kar jih je izšlo zadnja leta.

»Zlate lestve« se dobe v vseh slovenskih knjigarnah in v večjih knjigarnah v Beogradu in Zagrebu. V celo platno vezan izvod stane 50 din, v polusnje vezan 75 din, v celo usnje vezan izvod (izšlo je samo 100 numeriranih izvodov na boljšem papirju) pa 100 din. — Naročila sprejema tudi: NARODNA TISKARNA — Ljubljana, Knaflijeva ulica št. 5.